

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ
ΤΕΧΝΙΚΑΙ

ΣΠΟΥΔΑΙ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ ΕΤΟΣ
1971

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1971

ΚΑ'
ΤΟΜΟΣΑΡΙΘΜ.
ΤΕΥΧΟΥΣ 1

Η ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΙΑΝ 1945 - 1970

Ι. Ν. ΚΟΥΛΗ

Καθηγητοῦ τῆς Δημοσίας Οικονομίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν

1. Ἡ συντελεσθεῖσα κατὰ τὴν διαρρεῦσασαν 25ετίαν ἀνάπτυξις τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας καὶ ἡ συνεπεῖρα τούτου ἀνύψωσις τοῦ βιοτικῆς ἐπιπέδου τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ἀπεικονίζονται εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας χαρακτηριστικοὺς ἀριθμοὺς: Ἡ ὄξις τῶν ἀκαθάριστων ἐτησίων ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου (δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν), ἐκφραζομένη εἰς δραχμὰς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τοῦ ἔτους 1958 ἦτο (χωρὶς τὰς ἐπενδύσεις εἰς πλοία) 6.005 ἑκατομμύρια τὸ ἔτος 1948, ἀνῆλθεν εἰς 18.778 τὸ ἔτος 1960 καὶ ἔφθασεν τὰ 41.900 ἑκατομμύρια τὸ ἔτος 1968. Τὸ ἀκαθάριστον Ἐθνικὸν Εἰσόδημα εἰς ἀμοιβὰς συντελεστῶν, ὑπολογιζόμενον ὁμοίως εἰς δραχμὰς τοῦ 1958, ἦτο ὁμοῦ μὲ τὸ εἰς τὴν Ἀλλοδαπὴν προκῦψαν Ἐθνικὸν Εἰσόδημα 44.446 ἑκατομμύρια τὸ 1948, 90.922 ἑκατομμύρια τὸ 1960 καὶ 153.002 ἑκατομμύρια τὸ 1968. Κατὰ τὸ ἔτος 1969 τὸ ἀκαθάριστον Ἐθνικὸν Εἰσόδημα ἀνῆλθεν εἰς 164.782 ἑκατομμύρια δραχμῶν τοῦ 1958, ἦτοι ἐσημείωσε τούτο αὐξησιν κατὰ 7,7% ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος, ἐνῶ ἡ κατὰ τὸ 1970 πραγματοποιηθεῖσα αὐξησις ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1969 ὑπολογίζεται εἰς 7,3%. Ὁ μέσος ρυθμὸς ἐτησίας αὐξήσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος ἦτο 6,14% κατὰ τὴν χρονικὴν περίοδον 1948 ἕως 1960, 6,6% κατὰ τὴν χρονικὴν περίοδον 1960 ἕως 1969 καὶ 6,3% κατὰ τὴν εἰκοσαετίαν 1948 ἕως 1969.

Σημ. Τὸ παρὸν ἀποτελεῖ τὸ ἑλληνικὸν κείμενον διαλέξεως γενομένης τὴν 20ην Νοεμβρίου 1970 ἐνώπιον Καθηγητῶν καὶ σπουδαστῶν τῆς Οἰκονομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, κατόπιν προσκλήσεως τῆς Σχολῆς ταύτης. Τὸ γερμανικὸν κείμενον τῆς διαλέξεως θὰ δημοσιευθῇ προσεχῶς εἰς τὸ περιοδικὸν «Mitteilungen der Südosteuropa Gesellschaft».

Χαρακτηριστικόν τῆς συντελεσθείσης οικονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας εἶναι ἀκόμη τὸ γεγονός ὅτι εἰς τὴν κατὰ τ' ἀνωτέρω συνολικὴν ἐγχώριον παραγωγὴν συμμετέσχεν ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή κατὰ ποσοστὸν συνεχῶς αὐξανόμενον, ἐνῶ ἡ γεωργικὴ παραγωγή (γεωργία, κτηνοτροφία, δάση, ἀλιεῖα) συμμετέσχεν κατὰ ποσοστὸν συνεχῶς μειούμενον. Οὕτω μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1958 ἕως 1968 ἡ ποσοστιαία συμμετοχὴ τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς εἰς τὴν συνολικὴν ἐγχώριον παραγωγὴν προϊόντων καὶ ὑπηρεσιῶν ἐξελίχθη ὡς ἑξῆς: 24,0% τὸ 1958, 26,0% τὸ 1960, 27,8% τὸ 1965, 28,4% τὸ 1967 καὶ 31,0% τὸ 1969. Κατὰ τὴν αὐτὴν σειρὰν ἐτῶν ἡ ποσοστιαία συμμετοχὴ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς ἐξελίχθη ὡς ἀκολούθως: 27,2% τὸ 1958, 24,4% τὸ 1960, 22,7% τὸ 1965, 21,7% τὸ 1967, 19,1% τὸ 1968 καὶ 18,5% τὸ 1969.

2. Ἡ κατὰ τ' ἀνωτέρω ἐξέλιξις τῆς ἀξίας τῆς συνολικῆς ἀκαθάρστου ἐγχωρίου παραγωγῆς ἔλαβε χώραν μὲ ρυθμὸν ταχύτερον τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, γεγονός τὸ ὅποιον εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα συνεχῆ αὐξήσιν τοῦ κατὰ κεφαλὴν ἀκαθάρστου προϊόντος. Μὲ βάσιν τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀξίας τῆς συνολικῆς ἀκαθάρστου παραγωγῆς εἰς δραχμὰς τοῦ ἔτους 1958, τὸ κατὰ κεφαλὴν ἀκαθάρστον ἐγχώριον προϊόν at factor cost ἐξελίχθη ὡς ἑξῆς: 370 δολλάρια ΗΠΑ τὸ 1960, 477 δολλάρια τὸ 1963, 645 δολλάρια τὸ 1966, 713 δολλάρια τὸ 1968 καὶ 800 δολλάρια τὸ 1969.

Συνέπεια τῆς προηγουμένως σημειωθείσης ἐξελίξεως τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ καὶ τῆς συνολικῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος ὑπῆρξεν ἡ ἀνοδος τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, ἣτις ἀποδεικνύεται ὄχι μόνον διὰ τῶν προαναφερθέντων ἀριθμῶν τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ κατὰ κάτοικον εἰσοδήματος, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἀριθμῶν οἱ ὅποιοι δεικνύουν τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἰδιωτικῆς καταναλώσεως. Ἡ ἀξία ταύτης (εἰς δραχμὰς τοῦ 1958 ἐκφραζομένη) ἀνῆλθεν ἀπὸ 41.251 ἑκατομμύρια τὸ 1948 εἰς 60.325 ἑκατομμύρια τὸ 1955, εἰς 78.654 ἑκατομμύρια τὸ 1960, εἰς 113.633 ἑκατομμύρια τὸ 1965 καὶ εἰς 133.730 ἑκατομμύρια τὸ 1968. Χαρακτηριστικόν τῆς σημειωθείσης βελτιώσεως τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι ἀκόμη τὸ γεγονός ὅτι π.χ. μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1960 καὶ 1968 ἡ κατὰ κάτοικον ἐτησίαν δαπάνη διὰ κατανάλωσιν ἄρτου, ἐκφραζομένη εἰς σταθερὰς τιμὰς τοῦ 1958, ἐμειώθη περίπου κατὰ 10%, ἐνῶ ἡ δαπάνη διὰ κατανάλωσιν κρέατος σχεδὸν ἐδιπλασιάσθη (1960: δρχ. 568, 1968: δρχ. 1.070). Ἐπίσης σχεδὸν ἐδιπλασιάσθη ἡ δαπάνη δι' ἱματισμὸν καὶ ὑπόδησιν, ἡ δαπάνη διὰ ψυχαγωγίαν, ἡ δαπάνη διὰ ταξίδια, ἡ δαπάνη δι' ἐπιπλα κλπ.

3. Ἡ ἀνωτέρω σκιαγραφηθεῖσα οικονομικὴ ἀνάπτυξις, ἡ ὁποία ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Κέντρου Προγραμματισμοῦ καὶ Οἰκονομικῶν Ἐρευνῶν βασιζέται εἰς αὐστηρῶς ἐπιστημονικὸν προγραμματισμὸν, ἐπετεύχθη μὲ ἀξιόλογον νομισματικὴν σταθερότητα, ἡ ὁποία καὶ συνεχίζεται μέχρι σήμερον.

Πράγματι, ὁ δείκτης τιμῶν καταναλωτοῦ, μὲ βάσιν 100 τὸ ἔτος 1959,

άνηλθεν μόλις εις 104,1 τὸ ἔτος 1961, εις 106,9 τὸ ἔτος 1963, εις 111,0 τὸ ἔτος 1965, 116,6 τὸ ἔτος 1966, 118,6 τὸ ἔτος 1967, 119,0 τὸ ἔτος 1968 καὶ 121,9 τὸ ἔτος 1969. Βάσει τοῦ δείκτου τούτου τὸ ἑλληνικὸν νόμισμα ὑπέστη κατὰ τὴν 10ετίαν 1959 ἕως 1969 μείωσιν τῆς ἀγοραστικῆς του δυνάμεως μὲ ἐτήσιον ρυθμὸν κατὰ μέσον ὄρον 1,9%. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξέλιξις τοῦ περισσότερον εὐαισθήτου Τιμαριθμοῦ Χονδρικῆς Πωλήσεως (*Αθηνῶν - Πειραιῶς) δὲν ἐμφανίζει καὶ αὐτὴ σημαντικὰς μεταβολὰς κατὰ τὴν διαρρέυσασαν δεκαετίαν. Μὲ βάσιν 100 τὸ ἔτος 1952, ὁ τιμαριθμὸς οὗτος ἐξειλίχθη ἀπὸ 151,3 τὸ 1960 εἰς 153,0 τὸ 1961, εἰς 162,6 τὸ 1963, εἰς 169,3 τὸ 1964, εἰς 176,6 τὸ 1965 καὶ εἰς 182,8 τὸ 1966. Κατὰ τὰ ἔτη 1967 καὶ 1968 ὁ τιμαριθμὸς χονδρικῆς πωλήσεως ἐμφανίζει μικρὰν κάμψιν (1967: 181,3, 1968: 180,7), ἐνῶ τὸ 1969 ἐλαφρὰν ὑψώσιν κατὰ 3 περίπου μονάδας (184,5).

4. Ἡ ἐπιτευχθεῖσα νομισματικὴ σταθερότης ἀποτελεῖ τὸ κύριον αἴτιον τῆς σημειωθείσης κατὰ τὴν διαρρέυσασαν 20ετίαν σημαντικῆς προοίους καὶ μέχρι σήμερον συνεχιζομένης αὐξήσεως τῶν καταθέσεων εἰς Τραπεζὰς καὶ Ταμιευτήρια, καταθέσεων αἱ ὁποῖαι ἦσαν σπάνια κατὰ τὰ πρῶτα μετὰ τὸν πόλεμον ἔτη, λόγῳ τοῦ ὑπερπληθωρισμοῦ ὁ ὁποῖος ἔλαβε χώραν κατὰ τὸν πόλεμον συνεχισθεὶς ὀλίγα ἔτη καὶ μετὰ τὴν λῆξιν αὐτοῦ. Οὕτως αἱ καταθέσεις ταμιευτηρίου καὶ προθεσμίας εἰς ἐμπορικὰς τραπέζας καὶ Δημόσια Ταμιευτήρια, ὑπολογιζόμεναι εἰς δραχμὰς τοῦ 1958, ηὔξηθησαν ἀπὸ 140 ἑκατομ. τὸ 1952 εἰς 9.865 ἑκατομ. τὸ 1959 καὶ εἰς 55.752 ἑκατομ. τὸ 1969.

Ἡ αὐξήσις αὐτῆ τῶν καταθέσεων προθεσμίας καὶ ταμιευτηρίου κατέστησε δυνατὴν εἰς τὰς Ἐμπορικὰς Τραπεζὰς τὴν κάλυψιν εἰς πολὺν μεγαλύτερον ἢ πρότερον βαθμὸν τὰς ἀνάγκας μεσοπροθέσμου ἀλλὰ καὶ μακροπροθέσμου χρηματοδοτήσεως τῶν βιομηχανικῶν, ἐμπορικῶν καὶ βιοτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων. Οὕτως ἡ μεσοπρόθεσμος χρηματοδότησις ὑπὸ τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν τῆς βιομηχανίας, βιοτεχνίας καὶ τῶν μεταλλείων ηὔξηθη ἀπὸ 5.800 ἑκατομμύρια δραχμῶν τὸ 1960 εἰς 20.600 ἑκατομμύρια δραχμῶν τὸ 1969, ἐνῶ ἡ μακροπρόθεσμος τραπεζικὴ χρηματοδότησις πρὸς βιομηχανικὰς καὶ μεταλλευτικὰς ἐπιχειρήσεις ηὔξηθη ἀπὸ 3.160 ἑκατομμύρια δραχμῶν τὸ 1960 εἰς 11.200 ἑκατομμύρια δραχμῶν τὸ 1969.

5. Παραλλήλως πρὸς τὴν αὐξοῦσαν συρροὴν ἀποταμιεύσεων εἰς τὰς ἐμπορικὰς τραπέζας καὶ τὴν αὐξοῦσαν χρηματοδότησιν ὑπὸ τούτων τῶν διαφόρων κλάδων τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας συνετελέσθη βαθμιαίως — ἰδίως κατὰ τὴν διαρρέυσασαν 10ετίαν — καὶ ἀνάπτυξις τῆς ἑλληνικῆς κεφαλαιαγορᾶς, ἡ ὁποία ὁμως παρὰ τὴν σημειωθείσαν πρόοδον ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἀκόμη ἀνεπαρκῶς ἀνεπτυγμένη καὶ καλύπτει ἀνεπαρκῶς τὰς ἀνάγκας χρηματοδοτήσεως τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, ὡς θὰ ἴδωμεν, ὀφείλεται ὁμως καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου διὰ τῆς ἐκδόσεως ἐσωτερικῶν δανείων, ἀπορρόφησιν κατ' ἔτος ἑνὸς σημαντικοῦ μέρους τῆς σχηματιζομένης ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως.

Ἐνδειξιν τῆς σημειωθείσης ἐξελίξεως ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀξία τῶν νέων ἐκδόσεων μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν, ὑπολογιζομένη βάσει τῆς τιμῆς ἐκδόσεως αὐτῶν, ἀνῆλθεν εἰς 20.000 περίπου ἑκατομύρια δραχμῶν κατὰ τὴν 10ετία 1960 ἕως 1969. Ἐπίσης ἐνδειξιν ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγοραπωληθεισῶν (traded) εἰς τὸ Χρηματιστήριον Ἀθηνῶν μετοχῶν διαφόρων κατ' ἐπιλογὴν βιομηχανικῶν, ἐμπορικῶν, συγκοινωνιακῶν, τραπεζικῶν κλπ. ἐπιχειρήσεων ηὔξηθη ἀπὸ 200.000 περίπου τὸ 1958 εἰς 355.000 τὸ 1961 καὶ εἰς 488.000 τὸ 1969.

6. Εἰς τὴν σημειωθεῖσαν κατὰ τ' ἀνωτέρω, οικονομικὴν πρόοδον τῆς χώρας σημαντικῶς συνέβαλεν καὶ ἡ ἀσκηθεῖσα κατὰ τὴν διαρρέυσασαν 25ετία, ἰδίως ὅμως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1949 (ἔτους λήξεως τοῦ ἀνταρτοπολέμου) δημοσιονομικὴ πολιτικὴ, ἣτις εἶχεν καὶ ἔχει ἔντονον κοινωνικοοικονομικὸν προσανατολισμὸν καὶ ἰδίως ἀποβλέπει εἰς τὴν ὑποβοήθησιν τῆς ἀναπτύξεως τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας. Ἡ ἑλληνικὴ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ οικονομικῆς ἀναπτύξεως εἶχεν καὶ ἔχει τρεῖς εἰδικωτέρους στόχους: α) Τὴν αὔξησιν τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας, διὰ τοῦ μέσου τῆς ἐκτελέσεως ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου ὡς καὶ διὰ τοῦ μέσου τῆς αὔξησεως τῆς παραγωγικότητος τῶν ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων, ἰδίᾳ εἰς τὸν τομέα τῆς μεταποιήσεως. β) Τὴν περιφερειακὴν οικονομικὴν ἀνάπτυξιν διὰ τῆς ὑποβοηθήσεως τῆς ἀναπτύξεως τῶν περισσώτερον οικονομικῶς καθυστερημένων περιοχῶν τῆς χώρας καὶ γ) Τὴν διασφάλισιν τῆς ἀπαραιτήτου διὰ τὴν οικονομικὴν ἀνάπτυξιν νομισματικῆς σταθερότητος.

7. Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ πρώτου ἐκ τῶν ἀνωτέρω στόχων ἤρχισαν λαμβανόμενα ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1948 διάφορα φορολογικὰ καὶ ἄλλα μέτρα δημοσιονομικῆς πολιτικῆς ἀποβλέποντα ἐν πρώτοις εἰς τὸ νὰ παρακινήσουν τὰς κατ' ἰδίαν ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις, ἰδίως ἐκεῖνας αἱ ὁποῖαι ἐλειτούργουν εἰς τὸν τομέα τῆς μεταποιήσεως, νὰ κάμνουν περισσοτέρας καὶ περισσώτερον παραγωγικὰς ἐπενδύσεις παγίου κεφαλαίου πρὸς ἐπέκτασιν τῶν ἐγκαταστάσεων των ἢ ἰδρυσιν νέων παραγωγικῶν μονάδων καὶ νὰ προβοῦν εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ παγίου αὐτῶν κεφαλαίου πρὸ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ παλαιώσεως διὰ τῆς ἐκτελέσεως ἐπενδύσεων ἀντικαταστάσεως μεγαλυτέρας ἀποτελεσματικότητος ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἀντικαθιστωμένας ἐπενδύσεις.

Τὰ μέτρα ταῦτα εἶναι ἡ καθιέρωσις φορολογικῶν κινήτρων, ἰδίᾳ ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς ἀπολλαγῆς ἐκ τοῦ φόρου εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων καὶ τοῦ φόρου εἰσοδήματος νομικῶν προσώπων τοῦ τμήματος τῶν κερδῶν τῶν βιομηχανικῶν, βιοτεχνικῶν καὶ μεταλλευτικῶν ἐπιχειρήσεων τῶν διατιθεμένων ὑπ' αὐτῶν διὰ τὴν χρηματοδότησιν ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου, καὶ διὰ τὴν ἐπέκτασιν καὶ ἐκσυγχρονισμὸν τῶν παγίων αὐτῶν ἐγκαταστάσεων. Εἰς τὴν ἀπολλαγὴν τούτην, ἡ ὁποῖα ἐκτείνεται μέχρι

τέλους του έτους 1970, υπήρχον άρχικώς ποσοτικοί περιορισμοί, οι όποιοι όμως κατηγορήθησαν υπό της σημερινής Κυβερνήσεως, με άποτέλεσμα ότι όλόκληρον τό ποσόν των δια νέας έπενδύσεις διατιθεμένων κερδών άπαλλάσσεται σήμεραν του φόρου εισοδήματος.

Πέραν της παροχής του εύεργετήματος τούτου προωθείται άκόμη, από της πλευράς της φορολογικής πολιτικής, ή ένίσχυσις και βελτίωσις του μηχανικού έξοπλισμού των ελληνικών έπιχειρήσεων μεταποιήσεως δια της παροχής εις ταύτας δασμολογικής άπαλλαγής δια τά ύπ' αυτών εισαγόμενα εκ του Έξωτερικού μηχανήματα, έξαρτήματα ως και πάσης φύσεως ανταλλακτικά τά όποια είναι αναγκαία δια την επέκτασιν και έκσυγχρονισμόν των παγίων αυτών έγκαταστάσεων.

8. Η αύξησις και ό έκσυγχρονισμός του παγίου κεφαλαίου των ελληνικών έπιχειρήσεων προς τον σκοπόν αύξήσεως του παραγωγικού δυναμικού της Έλληνικής Οικονομίας έπιδιώχθη και έπιδιώκεται παραλλήλως δια μέτρων άποβλεπόντων εις την από της άπόψεως του σκοπού της οικονομικής αναπτύξεως καλύτεραν άξιοποίησιν της κατ' έτος σχηματιζόμενης ιδιωτικής άποταμιεύσεως δια κατευθύνσεως ταύτης εις τους κοινωνικοοικονομικώς σκοπιμότερους άγωγούς. Προς τούτο έχει καθιερωθή φορολογική άπαλλαγή, ίδια ως προς τον φόρον εισοδήματος, των προσόδων εκ της έπενδύσεως άποταμιευμάτων εις όμολογίας ως και των τόκων εκ καταθέσεων εις Τραπεζας και Ταμειυτήρια. Έπί της παρούσης Κυβερνήσεως ή άπαλλαγή αυτή έπεξετάθη και εις τά μερίσματα εκ μετοχών, ύφίστανται όμως ως προς ταύτα ποσοτικοί περιορισμοί. Παραλλήλως προς τό μέτρον τούτο έπιδιώχθη φορολογική άποθάρρυνσις των μη παραγωγικών έπενδύσεων, ίδια των έπενδύσεων εις κατοικίας, ή όποία συνίσταται εις τό ότι ή πρόσοδος εκ των έπενδύσεων τούτων υποβάλλεται εις μεγαλύτεραν έν συγκρίσει προς τας λοιπάς εισοδηματικές κατηγορίας φορολογικήν έπιβάρυνσιν δια του φόρου εισοδήματος, ένψ αί παραγωγικαί έπενδύσεις εύνοοϋνται φορολογικώς, συμφώνως προς τ' άνωτέρω έκτεθέντα, δια της πλήρους άπαλλαγής των εις τοιαύτας έπενδύσεις διατιθεμένων κερδών εκ του φόρου εισοδήματος. Τά μέτρα ταύτα προς κατεύθυνσιν της άποταμιεύσεως συνέβαλον ιδίως εις την μείωσιν του άποθησαυρισμού πολυτίμων μετάλλων, ό όποίος μέχρι του 1965 άπετέλει πρακτικώς σημαντικήν μορφήν έπενδύσεων με όλα τά οικονομικά έπακόλουθα (άπώλεια πολυτίμου συναλλάγματος προς τον σκοπόν της υπό της Τραπεζης της Έλλάδος άγοράς χρυσού εις τό Έξωτερικόν προς ίκανοποίησιν της χρυσοφιλίας χιλιάδων Έλλήνων άποταμιευτών κλπ.): Έπίσης συνέβαλον τά περι ών ό λόγος μέτρα, έν συνδυασμψ προς άλλα παράλληλα μέτρα (νομισματική σταθερότης, αύξησις του έπιτοκίου καταθέσεων κλπ.) εις την προηγουμένως αναφερθείσαν σημαντικήν και προϊούσαν αύξησιν των καταθέσεων εις Τραπεζας, ή όποία κατέστησεν εις ταύτας δυνατόν νά καλύψουν πλήρως τας άνάγκας βραχυπροθέσμου χρηματοδοτήσεως των ελληνικών έπιχειρήσεων και μερικώς τας άνάγκας μεσο-και μακροπροθέσμου χρη-

ματοδοτήσεως τούτων. Ἐπίσης συνέβαλον τὰ ληφθέντα μέτρα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν μεταπολεμικῶς ἐκδοθέντων δημοσίων δανείων πρὸς χρηματοδότησιν τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων. Καὶ τέλος συνέβαλον εἰς τὴν σημειουμένην κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν τῆς ἑλληνικῆς κεφαλαιαγορᾶς.

9. Θὰ πρέπει τέλος νὰ σημειωθῇ ὅτι διὰ νὰ διεγερθῇ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς ἐκτέλεσιν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων καὶ γενικώτερον διὰ νὰ διεγερθῇ περισσότερο ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότης εἰς τὴν χώραν ἐγένοντο ὑπὸ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως ὡς καὶ ὑπὸ τῶν προηγουμένων Κυβερνήσεων μειώσεις τῶν συντελεστῶν τοῦ φόρου εἰσοδήματος, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ὑποβιβασθοῦν οὗτοι εἰς τὸ ἐπίπεδον τὸ ἀνταποκρινόμενον εἰς τὰς ἀνάγκας μιᾶς ἐν ἀναπτύξει εὐρισκομένης Οἰκονομίας, ὡς εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ Οἰκονομία. Τοῦτο, δηλαδὴ ἡ μὴ διενέργεια φορολογικῆς ἀνακουφίσεως εἰς ὃν βαθμὸν ἦτο τοῦτο ἀναγκαῖον διὰ τὴν ὑποβοήθησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ὀφείλεται εἰς τὴν ὑπερεκτίμησιν ὑπὸ τῶν φορέων τῆς Δημοσιονομικῆς Πολιτικῆς τῆς ἀνάγκης ἐπιτεύξεως φορολογικῆς δικαιοσύνης, ἀνάγκης ἢ ὅποια ὅμως εἶναι μικροτέρας σημασίας ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀνάγκην ὑποβοηθήσεως τῆς ἀναπτύξεως τῆς Οἰκονομίας (βλ. σχετικῶς καὶ κατωτέρω § 25).

10. Πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος τῶν ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων παντὸς παραγωγικοῦ κλάδου, ἰδίᾳ ὅμως τῶν ἐπιχειρήσεων μεταποιήσεως καὶ αὐξήσεως διὰ τοῦ μέσου τούτου τῆς παραγωγικῆς αὐτῶν δυναμικότητος, ἐδημιουργήθη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Φορολογικῆς Νομοθεσίας οἰκονομικὸν συμφέρον εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ταύτας πρὸς ἐκσυγχρονισμόν τῶν παγίων αὐτῶν ἐγκαταστάσεων ὄχι μόνον διὰ τῆς κατὰ τ' ἀνωτέρω φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς τῶν δι' ἐκσυγχρονισμόν διατιθεμένων ἔτησιων κερδῶν τῶν κατ' ἰδίαν ἐπιχειρήσεων. Ἀλλὰ πρὸς τούτοις διὰ τῆς προσουξήσεως κατὰ 50 % μέχρι 100 % (ἀναλόγως τοῦ τόπου ἐγκαταστάσεως ἐκάστης ἐπιχειρήσεως) τῶν βασικῶν καὶ προσθέτων ἀποσβέσεων κτισμάτων, μηχανημάτων καὶ ἐγκαταστάσεων, ἰδίᾳ τῶν βιομηχανικῶν βιοτεχνικῶν καὶ μεταλλευτικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἦτοι εἰσῆχθη τὸ καθεστῶς τῆς «ἐπιταχυνομένης ἀποσβέσεως», ἡ ὅποια ἐπίσης ἀπετέλεσεν μέσον παρακινήσεως τῶν κατ' ἰδίαν ἐπιχειρήσεων πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ μηχανικοῦ αὐτῶν ἐξοπλισμοῦ πρὸ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ παλαιώσεως διὰ νέων περισσότερων ἀποτελεσματικῶν μηχανημάτων.

Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος ἔθεσπισθη ἀκόμη ἀπαλλαγὴ ἐκ τοῦ φόρου μεταβιβάσεως περιουσίας τῶν μεταβιβάσεων περιουσιακῶν στοιχείων τῶν γινομένων εἰς περιπτώσεις συγχωνεύσεως πλειόνων μικρῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς τὸν σκοπὸν δημιουργίας μιᾶς νέας μεγάλης καὶ ἐπομένως μὲ ὑψηλὴν παραγωγικότητα παραγωγικῆς μονάδος. Ἡ φορολογικὴ αὕτη ἀπαλλαγὴ ἀπετέλεσεν ἰσχυρὸν κίνητρον διὰ τὴν συγχώνευσιν ἐπιχειρήσεων καὶ βελτίωσιν διὰ τοῦ μέσου τούτου τῆς

παραγωγικότητας αὐτῶν, δοθέντος ὅτι ὁ συντελεστής τοῦ φόρου μεταβιβάσεως περιουσίας εἶναι ἐν Ἑλλάδι ὑψηλός.

Τ' ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα ἐπετεύχθησαν καὶ ἀναμένεται νὰ ἐπιτευχθοῦν ἐκ τῆς ἀπαλλαγῆς ταύτης εἶναι τοσοῦτον μᾶλλον σημαντικὰ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Οἰκονομίαν ὅσον εἶναι ἀκόμη μεγάλη ἡ θέσις τὴν ὁποῖαν καταλαμβάνουν αἱ χαμηλῆς παραγωγικότητος μικραὶ βιοτεχνικαὶ ἐπιχειρήσεις εἰς τὸν τομέα τῆς μετοποιήσεως. Χαρακτηριστικὸν τῆς ὑφισταμένης καταστάσεως εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν παραγωγικῶν μονάδων εἰς τὸν τομέα τῆς μεταποιήσεως (συνόλου τῶν «βιομηχανικῶν καταστημάτων») τὰ 95 % περιπου ἀπετέλουν κατὰ τὸ ἔτος 1967 παραγωγικὰς μονάδας εἰς τὰς ὁποίας ἀπασχολοῦντο κάτω τῶν 10 ἀτόμων. Ἐξ ἑτέρου ἡ ποσοστιαία ἀναλογία τῆς παραγωγῆς τῆς συντελουμένης εἰς «βιομηχανικὰ καταστήματα» ἀπασχολοῦντα κάτω τῶν 10 ἀτόμων ἐπὶ τῆς συνολικῆς ἀκαθαρίστου ἀξίας τῆς βιομηχανικῆς, καὶ δὴ μεταποιητικῆς παραγωγῆς ἦτο κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 30 % περιπου κατὰ μέσον ὄρον.

11. Εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ πραγματικοῦ κεφαλαίου τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας καὶ ἰδίως εἰς τὴν βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας ἀπέβλεψεν ἀκόμη καὶ ἀποβλέπει καὶ σήμερον ἡ λήψις διαφόρων φορολογικῶν καὶ μὴ φορολογικῶν μέτρων προσελκύσεως ἀλλοδαποῦ κεφαλαίου πρὸς ἐπένδυσιν εἰς τὴν χώραν. Τὰ ληφθέντα εὐεργετικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν δέλεαρ διὰ νὰ ἐλκυσθοῦν ξένα κεφάλαια εἰς Ἑλλάδα καὶ ἐπενδυθοῦν εἰς τὴν χώραν, ἔχουν σήμερον καὶ συνταγματικῶς κατοχυρωθῆ διὰ τοῦ νέου Συντάγματος, ποικίλλουν δὲ κατὰ περιπτώσεις εἰς ἕκτασιν καὶ παρουσιάζουν ὅλα μεγάλο οἰκονομικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τοὺς ξένους ἐπενδυτάς. Μεταξὺ ἄλλων παρέχεται προσωρινὴ ἀπαλλαγὴ τῶν κερδῶν τῶν πραγματοποιουμένων ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν ἰδρυομένων δι' ἀλλοδαποῦ κεφαλαίου ἐκ τοῦ φόρου εἰσοδήματος, ἡ διασφαλίζεται εὐνοϊκὸν φορολογικὸν καθεστῶς ὡς πρὸς τὸν φόρον εἰσοδήματος διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις ταύτας ἢ παρέχεται ἐγγύησις μὴ μεταβολῆς ὡς πρὸς τὰς ἐν λόγῳ ἐπιχειρήσεις τοῦ κατὰ τὴν ἰδρυσιν αὐτῶν ὑφισταμένου φορολογικοῦ καθεστῶτος. Ἐπίσης παρέχεται ἀπαλλαγὴ ἐκ δασμῶν τῶν μηχανημάτων, ἀνταλλακτικῶν καὶ ἐξαρτημάτων τῶν εἰσαγομένων ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ διὰ τὸν μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν ἰδρυομένων διὰ ξένων κεφαλαίων κλπ. Τὰ ὡς ἄνω μέτρα ὡς καὶ τὰ παραλλήλως πρὸς ταῦτα ληφθέντα ἐξωδημοσιονομικὰ μέτρα συνετέλεσαν μεγάλως εἰς τὴν πραγματοποιηθεῖσαν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1952 καὶ 1970 εἰσροὴν καὶ ἐπένδυσιν ἐν Ἑλλάδι εἰς διαφόρους τομεῖς ἀλλοδαπῶν κεφαλαίων συνολικοῦ προσοῦ 550 ἑκατομμυρίων δολλαρίων.

12. Εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας συνέβαλεν τέλος καὶ ἀμέσως τὸ Κράτος, ὡς καὶ αἱ Δημόσιαι Ἐπιχειρήσεις, διὰ τῶν ἐκτελεσθεισῶν καὶ συνεχῶς ἐκτελουμένων ὑπ' αὐτῶν δημοσίων ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου εἰς διαφόρους οἰκονο-

μικούς τομείς και εις διαφόρους περιοχάς τῆς χώρας. Τὴν μεγαλύτεραν σημασίαν ἐκ τῶν δημοσίων τούτων ἐπενδύσεων ἔχουν αἱ ἐπενδύσεις ὑποδομῆς (Infrastructures), αἱ ὁποῖαι βεβαίως ἤσκησαν ὄχι μόνον ἄμεσον, ἀλλὰ καὶ ἔμμεσον ποσοτικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ πραγματικοῦ κεφαλαίου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Οἰκονομίαν (ὑδροηλεκτρικὰ ἔργα, κατασκευαὶ ὁδῶν καὶ λιμενικῶν ἔργων, τηλεπικοινωνίαι, ἔργα ὑδρεύσεως κλπ.). Διότι ἐδημιούργησον αὐταὶ τὰς ἀναγκαίας προϋποθέσεις διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου εἰς διαφόρους τομείς τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας καὶ ἰδίως εἰς τὸν τομέα τῆς μεταποιήσεως.

Πέραν τῶν ἔργων ὑποδομῆς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἀνέπτυξε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπενδυτικὴν δραστηριότητα καὶ εἰς τομείς ἐπενδύσεων οἱ ὅποιοι ἦσαν, κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων, ψυχολογικῶς ἀπρόσιτοι ἢ δυσπρόσιτοι εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἰδιωτικὴν ἐπιχειρηματικὴν πρωτοβουλίαν (π.χ. κατασκευὴ τὸ 1952 Διὺλιστηρίου πετρελαίου) ἢ εἰς τομείς εἰς τοὺς ὁποίους δὲν εἶχεν ἀναπτυχθῆ ἔπαρκῶς ἡ ἰδιωτικὴ ἐπενδυτικὴ δραστηριότης (π.χ. ἀνέγερσις ὑπὸ τοῦ Κράτους ξενοδοχείων πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ). Ἡ ἀξία τῶν γενομένων ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ ὑπὸ δημοσίων ἐπιχειρήσεων ἀκαθαρίστων ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου, ἰδίᾳ πρὸς τὸν σκοπὸν θεμελιώσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας, ἐκφραζομένη εἰς δραχμὰς τοῦ 1958, ἦτο 2.720 ἑκατομμύρια τὸ 1948, 5.889 ἑκατομμύρια τὸ 1960, 9.504 ἑκατομμύρια τὸ 1965 καὶ 15.000 ἑκατομμύρια τὸ 1969.

13. Αἱ κρατικαὶ δαπάναι δι' ἐπενδύσεις οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ μεγαλύτερον αὐτῶν μέρος ἑλλειμματικαὶ δαπάναι. Τὸ ἑλλειμμα ὁμως τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ ἡ ἀνάγκη τῆς διενεργίας τῶν δαπανῶν τούτων δὲν ἐπιδρᾷ πληθωρικῶς, διότι καλύπτεται διὰ τῆς ἀπορροφήσεως ἑνὸς μεγάλου μέρους τῆς τρεχούσης ἐγχωρίου ἀποταμιεύσεως, μέσῳ τῆς συνάψεως ἐσωτερικῶν δανείων, ὡς καὶ δι' ἐξωτερικοῦ δανεισμοῦ. (Παλαιότερον ἐκαλύπτετο τοῦτο ἐν μέρει διὰ τῆς Ἀμερικανικῆς Οἰκονομικῆς Βοηθείας).

Ἡ συμβολὴ τῆς δημοσίας ἀποταμιεύσεως εἰς τὴν χρηματοδότησιν τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων μόλις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἶναι ἀξιόλογος, χωρὶς ὁμως νὰ εἶναι τόσον μεγάλη ὅσον θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι, ἐὰν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ συνεχὴς καὶ προϊούσα αὐξήσις τῶν συνολικῶν φορολογικῶν ἐσόδων καὶ τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως (βλ. κατωτέρω). Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὰ ἔτη 1945 ἕως 1952 ἡ δημοσία ἀποταμιεύσις ὄχι μόνον ἦτο ἀνύπαρκτος, ἀλλὰ ἀπετέλει αὐτὴ ἀρνητικὸν μέγεθος (Dissaving).

Ἡ συμβολὴ εἰδικώτερον τῆς κρατικῆς ἀποταμιεύσεως (καὶ δὴ τοῦ πλεονάσματος τῶν τακτικῶν ἐσόδων, ἰδίᾳ φορολογικῶν ἐσόδων, ὑπὲρ τὰς δαπάνας διὰ τρεχούσας συναλλαγὰς) εἰς τὴν κάλυψιν τῶν δαπανῶν διὰ κρατικὰς ἐπενδύσεις ἀποτελεῖ κατὰ μέσον ὄρον κατὰ τὴν δωδεκαετίαν 1957 ἕως 1968 τὰ 29% περίπου τῶν δαπανῶν τούτων.

Καθ' όσον άφορξ τας παραλλήλους επενδύσεις τών δημοσίων επιχειρήσεων κοινής ώφελείας (ώς είναι ίδιξ αι επενδύσεις τών δημοσίων επιχειρήσεων ήλεκτρισμού και τηλεπικοινωνιών) αύται χρηματοδοτούνται κατά έν μέρος διά τών καθαρών κερδών τών επιχειρήσεων τούτων και κατά τό υπόλοιπον μέρος διά δανείων συναπτομένων ύπ' αύτών εις τό 'Εσωτερικόν και διά πιστώσεων του 'Εξωτερικού.

14. Τά αίτια εις τά όποια όφείλεται ή σχετικώς μικρά, ως διεπιστώσαμεν, συμμετοχή τής κρατικής άποταμιεύσεως εις τήν κάλυψιν τών δαπανών διά κρατικής επενδύσεις, ως και ή μικρά, ως θά ίδωμεν, συμμετοχή τής κρατικής και δημοσίας άποταμιεύσεως γενικώτερον εις τήν εξέλιξιν του μεγέθους του άποταμιευομένου ποσοστού του 'Εθνικού Εισοδήματος (saving ratio) έν 'Ελλάδι είναι πρώτον ή αύξησις εις άπολύτους αριθμούς τήν όποίαν έσημείωσαν — ίδίως κατά τήν διαρρέυσασαν 10ετία — αι δαπάναι δημοσίας καταναλώσεως και τό ύψηλόν επίπεδον εις τό όποϊον εύρίσκονται αι δαπάναι αύται και ίδίως αι δαπάναι κρατικής καταναλώσεως. Και δεύτερον, και κυριώτερον, ή πολύ μεγαλυτέρα αύξησις τήν όποίαν έσημείωσαν μεταπολεμικώς αι δαπάναι διά μεταβιβαστικές πληρωμάς αι όποίαι είναι κατά τό μέγιστον αύτών μέρος κοινωνικαι δαπάναι, και αι όποίαι ως θά ίδωμεν τείνουν νά φθάσουν τά 50% τών συνολικών δημοσίων δαπανών διά τρεχούσας συναλλαγάς.

15. Αί έτήσιαι δαπάναι κρατικής καταναλώσεως άποτελοϋν κατά μέσον όρον κατά τήν 10ετία 1960 έως 1969 τά 59,1% περίπου τών συνολικών έτησίων έσόδων του Κράτους εκ φόρων. Τό ύψηλόν τούτο επίπεδον τών κρατικών καταναλωτικών δαπανών όφείλεται έν πρώτοις εις τήν μεγάλην ποσοτικήν σημασίαν τήν όποίαν κατ' ανάγκην έχουν έν 'Ελλάδι αι στρατιωτικαι δαπάναι ως και εις τήν σημειωθείσαν κατά τά τελευταία τέσσαρα έτη αύξησιν τών δαπανών τούτων προς τόν σκοπόν ένισχύσεως του συστήματος 'Εθνικής 'Αμύνης τής χώρας και καλυτέρας ανταποκρίσεως ταύτης προς τας ύποχρεώσεις της ως μέλους του NATO. Αί δαπάναι 'Εθνικής 'Αμύνης ύπολογιζόμεναι εις ποσοστόν του άκαθαρίστου έγχωριου προϊόντος εις άμοιβάς συντελεστών άπετέλουν (μετά τών δαπανών τών Σωμάτων 'Ασφαλείας) τό 1965 τά 4,3% τούτου, ένφ τό 1969 έφθασαν τά 5,9%.

Κατά δεύτερον λόγον όφείλεται τό ύψηλόν επίπεδον τών δαπανών κρατικής καταναλώσεως εις τήν πραγματοποιηθείσαν κατά τελευταία έτη βαθμιαία αύξησιν τών χρηματικών μισθών τών δημοσίων υπαλλήλων, ίδίως όμως εις τό γεγονός τής ανωμάλως μεγάλης αύξήσεως, ίδίως κατά τήν περίοδον 1960 έως 1966, του αριθμού τών κυβερνητικών υπαλλήλων, αύξήσεως διά τής όποίας έπιδιώχθη ως θά ίδωμεν όπως περιορισθη τεχνητώς ή εις τό ύποανάπτукτον τής χώρας όφειλομένη άνεργία.

Αί συνολικαι δαπάναι κρατικής και δημοσίας καταναλώσεως γενικώτερον θά ήσαν όμως μεγαλυτέραι, έν δέν έλαμβάνοντο—ιδίξ κατά τά τελευταία έτη—

κυβερνητικά μέτρα αποβλέποντα εις τὸ ν' ἀσκήσουν ἀνασχετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῶν μικροῦ ὀριακοῦ κοινωνικοῦ ὀφέλους δαπανῶν δημοσίας καταναλώσεως· καὶ ἰδίως ἐὰν δὲν ἐλαμβάνετο ὑπὸ τῆς παρουσίας Κυβερνήσεως μέρημα διὰ τὴν μείωσιν τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

Ἡ ἀσκήσις ἀνασχετικῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἦτο ἀναγκαία, ὅχι τὸσον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν Δημοσίων Οἰκονομικῶν, ὅσον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας, καὶ ἰδίως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ σκοποῦ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας. Διότι μετὰ τὸν πόλεμον ἐπεκράτησεν ἐν Ἑλλάδι ἡ τάσις ἀντιμετωπίσεως τοῦ προβλήματος τῆς ἀνεργίας οὐχὶ μόνον κατὰ τρόπον φυσιολογικὸν διὰ τῆς καταπολεμήσεως τῶν αἰτίων ταύτης, δηλαδὴ διὰ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας καὶ συνεπῶς διὰ τῆς δημιουργίας θέσεων εἰς τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν. Ἄλλὰ καὶ κατὰ τρόπον παθολογικόν, ἦτοι διὰ τοῦ διορισμοῦ ἀργομισθῶν εἰς διάφορα ὑπουργεῖα, εἰς νομικὰ πρόσωπα δημοσίου-δικαίου καὶ εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐλεγχόμενας μεγάλας ἐπιχειρήσεις. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διὰ τοῦ διορισμοῦ ὑπερἀριθμῶν ὑπαλλήλων ἀντιμετωπίσεως τῆς ἀνεργίας ἦτο ἡ σπατάλη χρηματικῶν πόρων, οἱ ὅποιοι θὰ ἠδύνατο ἄλλως νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὴν νομισματικῶς ὑγιᾶ χρηματοδότησιν περισσοτέρων ἐπενδύσεων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Συνέπεια τῆς ἀσκηθείσης ἀνασχετικῆς ἐπιδράσεως εἰς τὴν αὐξησιν τῶν κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων (ὑπαλλήλων διαφόρων ὑπουργείων) εἶναι ὡς ἐσημειώθη ἡ μείωσις τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τούτων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπαλλήλων ὄλων ὁμοῦ τῶν ὑπουργείων ἠυξήθη κατὰ 4.150 μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1961 καὶ 1962, κατὰ 10.287 μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1962 καὶ 1964 καὶ κατὰ 4.800 μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1964 καὶ 1965. Ὁ ρυθμὸς οὗτος αὐξήσεως μειοῦται ἔκτοτε, διότι ἡ αὐξησις μεταξὺ τέλους 1966 καὶ τέλους 1967 εἶναι 1448, μεταξὺ 1967 καὶ 1968 εἶναι 862 καὶ μεταξὺ 1968 καὶ 1969 εἶναι 1.980.

Ἐξαιρέσιν τοῦ ληφθέντος μέτρου πρὸς ἀσκήσιν ἀνασχετικῆς ἐπιδράσεως εἰς τὴν αὐξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἀποτελοῦν μεμονωμένοι τομεῖς τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, καὶ ἰδίως ἡ Δημοσία Ἐκπαίδευσις, ὅπου σημειοῦται συνεχῆς αὐξησις τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως βελτιωθῇ ἡ ποιότης καὶ αὐξηθῇ ἡ ποσότης τῶν παρεχομένων ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐκπαιδευτικῶν ὑπηρεσιῶν.

Ἀποτέλεσμα τῶν ληφθέντων ὡς ἀνωτέρω μέτρων μείωσεως τῶν μικροῦ ὀριακοῦ κοινωνικοῦ ὀφέλους δαπανῶν κρατικῆς καταναλώσεως εἶναι ὅτι παρὰ τὴν σημειωθεῖσαν αὐξησιν (εἰς ἀπολύτους καὶ σχετικούς ἀριθμούς) τῶν δαπανῶν Ἑθνικῆς Ἀμύνης, αἱ συνολικαὶ δαπάναι κρατικῆς καταναλώσεως ὑπολογιζόμεναι εἰς ποσοστὸν τῶν συνολικῶν φορολογικῶν ἐσόδων ἐσημείωσαν βαθμιαίαν πτώσιν. Διότι ἐνῶς ἀπετέλουν αὗται τὸ 1960 τὰ 66,4% τῶν συνολικῶν φορολογικῶν ἐσόδων κατῆλθον τὸ 1968 εἰς 53,0% (1).

1) Εἰς τὰς δαπάναις κρατικῆς καταναλώσεως δὲν περιελήφθησαν αἱ δαπάναι διὰ συντάξεις δημοσίων ὑπαλλήλων, διότι αἱ δαπάναι αὗται ἀνήκουν καὶ ὑπήχθησαν εἰς τὰς δαπάναις διὰ μεταβιβαστικῶς πληρωμῶν.

16. Ὁ δεύτερος καὶ περισσότερο σημαντικὸς λόγος διὰ τὸν ὁποῖον εἶναι χαμηλὸν ἐν Ἑλλάδι τὸ ἀποταμιευόμενον ποσοστὸν τῶν συνολικῶν τακτικῶν δημοσίων, ἰδίᾳ φορολογικῶν, ἐσόδων, εἶναι ὅτι ἐν λίαν σημαντικὸν ποσοστὸν τῶν ἐσόδων τούτων διατίθεται διὰ μεταβιβαστικὰς πληρωμὰς καὶ γενικώτερον διὰ τὴν ἀνακατανομὴν τοῦ πραγματικοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν συνολικὰ μεγέθη ἀναφερόμενα εἰς τὸ Κράτος καὶ εἰς τὰς πολυαριθμούς μικροτέρας Δημοσίας Οἰκονομίας (Δῆμοι, Κοινότητες, Ὄργανισμοὶ Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως κλπ.) τὸ ποσοστὸν τῶν συνολικῶν φορολογικῶν ἐσόδων τὸ διατιθέμενον διὰ μεταβιβαστικὰς πληρωμὰς ἦτο 37% τὸ 1960, ἀνῆλθε δὲ τοῦτο εἰς 42% τὸ 1968!

Ἡ εἰς τόσον μεγάλον βαθμὸν συντελουμένη ἐν Ἑλλάδι ἀνακατανομὴ τοῦ πραγματικοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος μέσῳ τοῦ Δημοσίου Προϋπολογισμοῦ, ἡ ὁποία ἐπιδρᾷ μειωτικῶς ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς δημοσίας ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως (διότι αἱ συντάξεις καὶ λοιπὰ κοινωνικὰ δαπάναι καλύπτονται μὲ τὰ χρήματα τῶν φορολογουμένων) ἔχει πολλαπλὰ αἷτια, κοινωνικῆς, πολιτικῆς καὶ κοινωνιολογικῆς φύσεως.

Ὁφείλεται ἐν πρώτοις αὕτη εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἑλληνικῶν κυβερνήσεων, ἰδίᾳ τῶν τελευταίων 10 ἐτῶν, ὅπως ἀνυψώσουν τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον ἐνὸς μεγάλου μέρους τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἀποκαταστήσουν ἐν τινι μέτρῳ δικαιοσύνην εἰς τὴν κατανομὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος. (Παράδειγμα ἡ παροχὴ συντάξεων γῆρατος εἰς τοὺς ἀγρότας). Ὁφείλεται δεύτερον εἰς τὴν γενομένην τὸ 1965 διὰ πολιτικούς λόγους ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῆς Δημοσίας Ὑπηρεσίας καὶ συνταξιοδότησιν ὄλων τῶν συμπληρωσάντων 35 ἐτῆ δημ. ὑπηρεσίας ὑπαλλήλων, οἱ ὅποιοι ὅμως εὕρισκοντο εἰς πλήρη ὠριμότητα καὶ διέθετον μεγάλην ὑπηρεσιακὴν ἐμπειρίαν καὶ πολλὰς γνώσεις, πρὸς τὸν σκοπὸν καταλήψεως τῶν διὰ τῆς ἀποχωρήσεως των κενουμένων θέσεων διὰ προσώπων συνδεομένων διὰ πολιτικῆς φιλίας μὲ τὴν Κυβέρνησιν. Τὸ μέτρον τοῦτο, τὸ ὁποῖον δυστυχῶς ἐφαρμόζεται καὶ σήμερον, εἶχεν ὡς συνέπειαν μεγάλην αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνταξιούχων καὶ συνετέλεσεν ὡσαύτως εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς σχετικῆς σημασίας τῶν δαπανῶν διὰ μεταβιβαστικὰς πληρωμὰς. Τρίτον ἡ πρόωρος συνταξιοδότησις (ἡ ὁποία δὲν ἐντοπίζεται εἰς τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν, δηλ. εἰς τὰ διάφορα ὑπουργεῖα, ἀλλ' ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὰ νομικὰ πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, ὡς καὶ εἰς τὰς μεγάλας Δημοσίας Ἐπιχειρήσεις τὰς ἐλεγχόμενας ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ τὰς μεγάλας Τραπεζάς), ἔχει καὶ μίαν κοινωνιολογικὴν ἐρμηνείαν: Εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς φυσικῆς κλίσεως πολλῶν Ἑλλήνων ὅπως ἐξασφαλίσουν, ἔπειτα ἀπὸ ἐργασίαν ὀλίγων μόνον ἐτῶν, ἐν ἰσόβιον ἀκέρητον εἰσόδημα ὑπὸ μορφήν πρόωρου συνταξιοδοτήσεως. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς κλίσεως ταύτης ἠσκήθη ἀνεκάθεν πίεσις ἐπὶ τῶν Κυβερνήσεων πρὸς μείωσιν τῶν ἐτῶν τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν συνταξιοδότησιν, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν παθολογικὴν αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνταξιούχων. Εἶναι περιττὸν νὰ τονισθῇ ἡ σημασία τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ πρόωρος κατ' ἔτος συνταξιοδότησις μεγάλου ἀριθμοῦ δημοσίων ὑπαλλήλων ὡς καὶ ὑπαλλήλων μεγά-

λων Τραπεζών και Δημοσίων Ἐπιχειρήσεων διὰ τὸν Δημόσιον Προϋπολογισμόν και διὰ τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν μιᾶς σχετικῶς πτωχῆς χώρας ὡς ἡ Ἑλλάς, και ἀκόμη πόσον δυσχεραίνει ἡ τοιαύτη παθολογικὴ αὐξησης τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνταξιούχων τὴν ἐπίτευξιν ἀσφαλιστικοῦ ἰσοζυγίου τῶν διαφόρων Ὄργανισμῶν Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως.

17. Ἡ κινητοποίησης τῆς Ἰδιωτικῆς ἔγχωρίου ἀποταμιεύσεως ὡς και ἀλλοδαπῆς ἀποταμιεύσεως διὰ τῆς ἐκδόσεως κυβερνητικῶν δανείων πρὸς κάλυψιν τῶν κρατικῶν ἐλλειμματικῶν δαπανῶν, ἤτοι πρὸς κάλυψιν τοῦ μεγολυτέρου μέρους τῶν κρατικῶν δαπανῶν δι' ἐπενδύσεις, τὸ ὅποιον διὰ λόγους οἱ ὅποιοι ἐξετέθησαν προηγουμένως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ καλυφθῆ διὰ φορολογικῶν ἐσόδων, κατέστη δυνατὴ πρῶτον διὰ τῶν μέτρων τὰ ὅποια ἤρχισαν λαμβανόμενα ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1952 πρὸς ἐπίτευξιν νομισματικῆς σταθερότητος, ἣτις ὡς εἶδομεν διατηρεῖται ἔκτοτε. Καί δεύτερον κατέστη αὕτη δυνατὴ διὰ τῶν ἐφαρμοσθέντων μέτρων πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς Κρατικῆς Πίστεως (ἢ ὅποια εἶχε μεγάλως κλονισθῆ συνεπιεία τοῦ ὑπερπληθωρισμοῦ και τῶν μεγάλων ἐλλειμμάτων τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου και κατὰ τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ ἔτη, ὡς και κατ' ἀκολουθίαν τῆς γενομένης τὸ 1944 ρυθμίσεως τῶν εἰς δραχμὰς χρεῶν ἡ ὅποια ἰσοδυνάμει πρὸς ἀκύρωσιν τούτων· και τέλος κατ' ἀκολουθίαν τῆς γενομένης κατὰ τὰ τελευταῖα πρὸ τοῦ Πολέμου ἔτη μονομεροῦς διακοπῆς τῆς ἐξοφλήσεως και μερικῆς ἀναστολῆς τῆς καταβολῆς τόκων τοῦ Ἐξωτερικοῦ Δημοσίου Χρέους). Αἱ γενόμεναι μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1962 και 1964 ρυθμίσεις τοῦ ἔξωτερικοῦ και ἐσωτερικοῦ Δημοσίου Χρέους, ἡ ἀποφυγὴ μεγάλης αὐξήσεως τῶν δημοσίων δαπανῶν εἰς βαθμὸν δυνάμενον νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἐλλείμματα—τὰ ὅποια μόνον διὰ προσφυγῆς εἰς τὸν πληθωρισμὸν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ καλυφθοῦν—τὰ ληφθέντα μέτρα αὐξήσεως τῶν φορολογικῶν ἐσόδων, ἡ ἐφαρμοζομένη, κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ πρώτου μεταπολεμικοῦ ἐσωτερικοῦ δανείου τοῦ 1954, κατάλληλος τεχνικὴ κατὰ τὴν ἐκδοσιν εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν τῶν δημοσίων δανείων (τεχνικὴ ἢ ὅποια καθιστᾷ ταῦτα ἔλκυστικά διὰ τοὺς ἀποταμιευτὰς) και τέλος ἡ συνειδητοποίησης ὑπὸ τοῦ Κοινοῦ τοῦ ὅτι τὰ ἐκδιδόμενα δημοσῖα δάνεια συμβάλλουν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας, ὅλα ταῦτα κατέστησαν δυνατὴν τὴν ὑπὸ τοῦ Κράτους και τῶν μεγάλων δημοσίων ἐπιχειρήσεων σύναψιν πολλῶν και μεγάλων ἐσωτερικῶν δανείων μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1954 μέχρι 1970 δι' ἀντλήσεως εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἀποταμίευσιν, ὡς και τὴν δι' ἐξωτερικῶν δημοσίων δανείων κινητοποίησιν τῆς ἀλλοδαπῆς ἀποταμιεύσεως, με ἀποτέλεσμα τὴν αὐξησης τοῦ Δημοσίου-χρέους ἀπὸ 3.640 ἑκατομ. δρχ. τὸ 1957 εἰς 13.148 ἑκατομ. δρχ. τὸ 1962, εἰς 38.703 ἑκατομ. τὸ 1967 και εἰς 56.700 ἑκατ. δρχ. τὸ 1969. Ἐν σημαντικὸν μέρος τοῦ χρέους τούτου εἶναι κυμαίνόμενον χρέος, ἰδίᾳ ὑπὸ μορρὴν ἐντόκων γραμματίων, τὰ ὅποια εὐρίσκονται κυρίως εἰς τὰ χαρτοφυλάκια τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν και ἀποτελοῦν κατὰ νόμον μέρος τῶν ρευστῶν διαθεσίμων αὐτῶν.

18. Ο δεύτερος στόχος της μεταπολεμικῶς ἀκολουθουμένης ἐν Ἑλλάδι δημοσιονομικῆς πολιτικῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι ὡς ἐσημειώθη ἡ περιφερειακὴ οικονομικὴ ἀνάπτυξις, διὰ τῆς ὑποβοηθήσεως τῆς ἀναπτύξεως τῶν περισσότερον καθυστερημένων οικονομικῶς περιοχῶν τῆς χώρας, ὡς εἶναι ἡ Κεντρικὴ Πελοπόννησος, αἱ Κυκλάδες Νῆσοι, ἡ Ἡπειρος κλπ. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς ὁ σκοπὸς οὗτος ἐξυπηρετεῖται πρῶτον διὰ τῆς φορολογικῆς εὐνοήσεως τῆς ἰδρύσεως νέων βιομηχανιῶν ἢ μεταφορᾶς εἰς τὰς περιοχὰς ταύτας ὑφισταμένων βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Πρὸς τοῦτο αἱ ἰδρυόμεναι ἢ μεταφερόμεναι εἰς τὰς καθυστερημένας περιοχὰς βιομηχανικαὶ ἢ βιοτεχνικαὶ ἐπιχειρήσεις ὡς καὶ ξενοδοχειακαὶ ἐπιχειρήσεις ἀπολαύουσι μεγαλυτέρων φορολογικῶν πλεονεκτημάτων παρ' ὅσον αἱ λοιπαὶ βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπόσβεσιν τῶν παγίων αὐτῶν ἐγκαταστάσεων, παλαιότερον δὲ (μέχρι τοῦ 1968) ἀπῆλθον αὐταὶ καὶ μεγαλυτέρας ἀπαλλαγῆς ἐκ τοῦ φόρου εἰσοδήματος καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ εἰς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις ἐπενδύόμενα κέρδη αὐτῶν. Ἐκτὸς τούτου αἱ εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐγκατεστημέναι βιομηχανικαὶ καὶ βιοτεχνικαὶ ἐπιχειρήσεις ὡς καὶ μεταλλευτικαὶ ἐπιχειρήσεις ὑπόκεινται εἰς εὐνοικὸν φορολογικὸν καθεστῶς ὡς πρὸς τὸν φόρον κύκλου ἐργασιῶν, τὸ καθεστῶς δὲ τοῦτο εἶναι ἀκόμη εὐνοϊκώτερον διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις τὰς λειτουργούσας εἰς τὰς εἰς πολὺν μέγαν βαθμὸν οικονομικῶς καθυστερημένας ἐπαρχίας (Νησιωτικὴ Ἑλλάς).

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν δημοσίων δαπανῶν ἡ ὑποβοήθησις τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως τῶν περισσότερον καθυστερημένων οικονομικῶς περιοχῶν τῆς χώρας ἐπιδιώκεται ὑπὸ τῆς Δημοσιονομικῆς Πολιτικῆς διὰ τῆς εἰς τὰς περιοχὰς ταύτας ἐκτελέσεως μὴ βασικῶν δημοσίων ἐπενδύσεων, δηλαδὴ ἐπενδύσεων ποῦ δὲν εἶναι ἐπενδύσεις ὑποδομῆς (π.χ. κατασκευὴ ἐπαρχιακῶν ὁδῶν, λιμένων, ἀνέγερσις τουριστικῶν ξενοδοχείων) εἰς ἀναλογία ὑψηλοτέραν παρ' ὅσον εἰς τὰς περισσότερον ἀνεπτυγμένας οικονομικῶς περιοχὰς, κατὰ παράκλισιν ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς συμμετρου γεωγραφικῆς κατανομῆς τῶν δημοσίων δαπανῶν. Καὶ ἀκόμη ἐπιδιώκεται ἡ οικονομικὴ ἀνάπτυξις τῶν περιοχῶν τούτων διὰ τῆς καταβολῆς ἐπιχορηγήσεων, ἰδίᾳ εἰς τὰς εὐρισκομένας εἰς τὰς περιοχὰς ταύτας γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις, πρὸς τὸν σκοπὸν βελτιώσεως τῆς παραγωγικότητος αὐτῶν καὶ αὐξήσεως οὕτω τοῦ εἰσοδήματος τῶν εἰς τὰς περιοχὰς ταύτας ἐγκατεστημένων ἀγροτῶν.

19. Τέλος, ὁ τρίτος κύριος στόχος τῆς ἐφαρμοσθείσης μεταπολεμικῶς καὶ ἐφαρμοζομένης καὶ σήμερον δημοσιονομικῆς καὶ γενικώτερον οικονομικῆς πολιτικῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι ὡς ἐλέχθη ἡ διασφάλισις τῆς νομισματικῆς σταθερότητος, διότι ὅταν δὲν ὑπάρχη αὕτη ὑπονομεύεται, διὰ τοῦς γνωστῆς λόγους, ἡ ἀκολουθουμένη πολιτικὴ οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ Δημοσιονομικοῦ Τομέως ἡ νομισματικὴ σταθερότης ἐπεδιώχθη καὶ ἐπετεύχθη διὰ μέτρων σκοπὸς τῶν ὁποίων ἦτο ὅπως παρὰ τὴν αὐξησιν, ἐν μέρει φυσιολογικὴν καὶ ἀναγκαίαν, τῶν δαπανῶν κρατικῆς καταναλώσεως καὶ παρὰ τὴν μεγάλην διόγκωσιν τῶν

δαπανών διά μεταβιβαστικάς πληρωμάς ὡς καί τήν οὕξησιν τῶν δαπανῶν κρατικῶν ἐπενδύσεων, ἀποτραπή ἢ αὐξήσις τοῦ ἐλλείμματος τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ εἰς βαθμὸν δημιουργοῦντα κίνδυνον πληθωρισμοῦ ζητήσεως.

Ἡ ἐγκαινισθεῖσα τὸ 1952 πολιτικὴ νομισματικῆς σταθερότητος ὑπῆρξεν ἐπιτυχής, συνεχίσθη δὲ αὕτη, ἂν καί μὲ χαλαρότερον τόνον, καί κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη, ἐφαρμόζεται δὲ καί σήμερον. Ἡ ἐφαρμοζομένη ὑπὸ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως δημοσιονομικὴ πολιτικὴ πρὸς διασφάλισιν τῆς νομισματικῆς σταθερότητος καί πρὸς ἐπίτευξιν ἐπαρκείας τῶν φορολογικῶν ἐσόδων πρὸς κάλυψιν τῶν δημοσίων δαπανῶν ὑπῆρξεν ἀληθῶς δραστικὴ εἰς τὸν τομέα τῶν δημοσίων ἐσόδων. Δὲν ὑπῆρξεν ὁμως ἐξ ἴσου δραστικὴ καί εἰς τὸν τομέα τῶν δημοσίων δαπανῶν, καί ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ὑπῆρξεν εἰς τὸν τομέα τοῦτον τόσον δραστικὴ ὅσον θὰ ἔπρεπε καί ὅσον θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι διὰ νὰ ἐχῆ ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ τῶν τελευταίων τεσσάρων ἐτῶν τὴν σφραγίδα τῆς κατὰ τὸν Pareto «Ἡρωϊκῆς Δημοσίας Οἰκονομίας».

20. Εἰς τὸν τομέα τῶν δημοσίων ἐσόδων ἐλήφθησαν ὑπὸ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως δρακόντεια ἀληθῶς μέτρα διὰ τὴν πάταξιν τῆς φοροδιαφυγῆς, ἰδίᾳ εἰς τὸν φόρον εἰσοδήματος, καί περιορισμὸν ταύτης (περιορισμὸν ὁ ὁποῖος ὁμως ἱκανοποίησε μὲν τὸ δημόσιον αἶσθημα περὶ φορολογικῆς δικαιοσύνης, ὠδήγησεν ὁμως εἰς ἀντίστοιχον αὐξήσιν τῆς πραγματικῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως ἐκ τοῦ φόρου εἰσοδήματος, τὰ ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐσοδα ὑπολογιζόμενα εἰς ποσοστὸν τοῦ καθαροῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος εἰς ἀμοιβάς συντελεστῶν ἀνῆλθον ἀπὸ 2,4% τὸ 1965 εἰς 3,7% τὸ 1968 καί εἰς 3,83% τὸ 1969.

Ἐξ ἄλλου ἐνῶ ἐλήφθησαν δρακόντεια ἀληθῶς μέτρα διὰ τὸν περιορισμὸν τῆς παρανόμου φοροδιαφυγῆς οὐδὲν σχεδὸν ἐγένετο διὰ τὴν περιστολὴν τῆς νομίμου φοροδιαφυγῆς ὑπὸ μορφὴν χαριστικῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν, ἤτοι ἀπαλλαγῶν οὐδεμίαν ὑπηρετουσῶν οἰκονομικὴν σκοπιμότητα. Ἡ μόνη, μερικὴ ἄλλωστε, φορολογικὴ ἀπαλλαγή ἢ ὁποῖα ἐθίγη εἶναι ἡ μερικὴ καί προϋπολογιστικῶς ἄνευ πρακτικῆς σημασίας ἀπαλλαγή ἐκ τοῦ φόρου εἰσοδήματος ἐκ συγγραφικῶν δικαιωμάτων. Ἡ ἀπαλλαγή αὕτη περιωρίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1968 τόσον πολὺ, ὥστε τὸ ἐκ ταύτης οἰκονομικὸν ὄφελος τῶν συγγραφέων (λογοτεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν, ἱστορικῶν, μουσικῶν καί λοιπῶν ἔργων) νὰ εἶναι ἀσήμαντον. Ἐν τούτοις ἡ ἀπαλλαγή αὕτη ἐξυπηρετεῖ ἓνα σημαντικὸν σκοπὸν, διότι ἀπετέλει φορολογικὸν κίνητρον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καί βελτίωσιν τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς τῆς χώρας.

Παραλλήλως πρὸς τὰ ληφθέντα μέτρα διὰ τὴν περιστολὴν τῆς φοροδιαφυγῆς ἐγένοντο καί αὐξήσεις ὠρισμένων φόρων (ἰδίως τῶν τελῶν χαρτοσήμου). Τὸ συνολικὸν ἀποτέλεσμα ἀφ' ἑνὸς τῆς ἀσκηθείσης ὑπὸ τῆς παρούσης, ἀλλὰ καί ὑπὸ τῶν προηγουμένων Κυβερνήσεων, φορολογικῆς πολιτικῆς καί

ἀφ' ἑτέρου τῆς βαθμιαίας αὐξήσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος εἶναι ὅτι μεταξύ τῶν ἐτῶν 1960 μέχρι καὶ 1968 ἔλαβε χώραν αὐξησις ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τῶν συνολικῶν φορολογικῶν ἐσόδων, ἤτοι τῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους καὶ τῶν λοιπῶν Δημοσίων Οἰκονομιῶν, κατὰ μέσον ὄρον κατὰ 14,8 % καθ' ἕκαστον ἔτος ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος. Δοθέντος ὅτι ὁ κατὰ μέσον ὄρον ρυθμὸς αὐξήσεως ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τοῦ Καθαροῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος εἰς τρεχούσας τιμὰς ἦτο κατὰ τὴν ἴδιαν χρονικὴν περίοδον μικρότερος (9,2%), ἔπεται ὅτι ἡ ὑξήθη ἢ σχετικὴ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις μεταξύ τοῦ 1960 καὶ 1968 κατὰ 35% περίπου, ἐνῶ ἡ ἀπόλυτος φορολ. ἐπιβάρυνσις ὑξήθη κατὰ 50%. Διότι ἀπετέλει αὕτη τὸ 1960 μόνον τὰ 22% τοῦ Καθαροῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος εἰς ἀμοιβὰς συντελεστῶν, ἀνῆλθεν δὲ τὸ 1968 εἰς τὰ 33% περίπου τούτου.

Ἡ ἐξέλιξις ὁμως αὕτη τοῦ ἐπιπέδου τῆς συνολικῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως, ἣτις βεβαίως ὡς καὶ πρὸ ὀλίγου ὑπεδηλώθη ὑπῆρξεν ἐν μέρει αὐτόματος—ὀφείλεται δηλαδή εἰς τὸ ὅτι ἡ εἰσοδηματικὴ ἐλαστικότης ὠρισμένων φορολογικῶν ἐσόδων εἶναι ἐν Ἑλλάδι μεγαλύτερα τῆς μονάδος—σημαίνει ὑπέρβασιν τοῦ optimum τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως εἰς χώραν εὐρισκομένην ἐν ἀναπτύξει, δοθέντος μάλιστα ὅτι συμβαδίζει αὕτη, ὡς εἶδομεν ἄνωτέρω, καὶ μὲ προϊούσαν αὐξησιν τῆς πραγματικῆς ἐκ τοῦ φόρου εἰσοδήματος ἐπιβαρύνσεως τῆς Συνολικῆς Οἰκονομίας.

21. Εἰς τὸν τομέα τῶν δημοσίων δαπανῶν σημειοῦται καὶ μετὰ τὸ 1950, δηλαδή καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἀνταρτοπολέμου, συνεχῆς αὐξησης τῶν δημοσίων δαπανῶν διὰ τρεχούσας συναλλαγὰς τοῦ Δημοσίου, δαπανῶν αἱ ὁποῖαι ὑπολογιζόμεναι εἰς δραχμὰς τοῦ 1958 ὑξήθησαν ἀπὸ 11.082 ἑκατομ. τὸ 1950 εἰς 17.107 ἑκατομ. τὸ 1960 καὶ εἰς 41.269 ἑκατομ. τὸ 1968. Ἡ αὐξησης εἶναι ἰδίως μεγάλη εἰς τὰς δαπάνας διὰ μεταβιβαστικὰς πληρωμὰς καὶ γενικώτερον κοινωνικὰς δαπάνας, αἱ ὁποῖαι ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω ὑξήθησαν ἰδίᾳ μεταξύ τοῦ 1960 καὶ 1968 ὄχι μόνον εἰς ἀπολύτους, ἀλλὰ καὶ εἰς σχετικούς ἀριθμούς, ἐνῶ αἱ δαπάναι δημοσίας καταναλώσεως ὑξήθησαν μὲν εἰς ἀπολύτους ἀριθμούς, ἐσημείωσαν ὁμως μείωσιν—ἐὰν ὑπολογισθοῦν εἰς ποσοστὸν τῶν συνολικῶν δαπανῶν τοῦ Δημοσίου διὰ τρεχούσας συναλλαγὰς—ἀπὸ 59,2% τὸ 1960 εἰς 48,9% τὸ 1968.

Ἡ εἰς ἀπολύτους ἀριθμούς αὐξησις εἰδικώτερον τῶν δαπανῶν κρατικῆς καταναλώσεως γενικῶς δὲν ὑπερβαίνει σημαντικῶς τὸν φυσιολογικὸν ρυθμὸν, μὲ ἕξαιρσιν τὴν περίοδον 1963 ἕως 1965 (αὐξησις ἀπὸ 11.333 ἑκατομ. δρχ. εἰς 15.602 ἑκατομ. δρχ.) καὶ τὴν περίοδον 1966 ἕως 1968 (αὐξησις ἀπὸ 17.705 ἑκατομ. δρχ. εἰς 22.882 ἑκατομ. δρχ.). Αἱ σημειοῦμεναι αἰχμαὶ εἰς τὴν αὐξησιν τῶν δαπανῶν αὐτῆς τῆς κατηγορίας ὀφείλονται καθ' ὅσον ἀφορᾷ μὲν τὴν τριετίαν 1963 ἕως 1965 εἰς καταναλωτικὰς δαπάνας χωρὶς παραγωγικὴν ἐπίδρασιν, καὶ ἰδίως εἰς τὴν μεγάλην καὶ πέραν τοῦ φυσιολογικοῦ ὅριου αὐξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ὡς καὶ ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου (βλ. ἄνωτ.). Καθ' ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν

τριετία 1966 έως 1968 ή σημειωθείσα απότομος αύξησης οφείλεται κατά μεγάλο μέρος εις την αύξησιν τών δαπανών Ἐθνικῆς Ἀμύνης, εις αύξησιν τών δαπανών διὰ μισθούς—λόγω σταδιακῆς ἀπὸ τοῦ 1966 αύξήσεως τών χρηματικῶν μισθῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων—καί εις αύξησιν ὠρισμένων ὑψηλοῦ ὀριακοῦ κοινωνικοῦ ὀφέλους δημοσίων δαπανῶν, ὡς εἶναι ἰδίᾳ αἱ τρέχουσαι δαπάναι τοῦ Κράτους δι' ἐκπαιδευσιν. Αἱ δαπάναι αὗται ηὔξηθησαν μεταξύ τῶν ἐτῶν 1965 καὶ 1968 κατὰ ποσὸν ὑπερβαῖνον τὸ 1 δισεκατομύριον δραχμῶν, ἦσαν δὲ τὸ 1968 ὑπερτριπλάσια ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1958. Σημειωτέον ὅτι ἐνῶ ἐσημειώθη κατὰ τὴν τελευταίαν 10ετίαν βαθμιοῖα μείωσις τῶν δαπανῶν κρατικῆς καταναλώσεως ὑπολογιζομένων εἰς ποσοστὸν τῶν συνολικῶν δαπανῶν τοῦ Κράτους διὰ τρεχούσας συναλλαγὰς (βλ. ἄνωτ.), αἱ τρέχουσαι κρατικαὶ δαπάναι διὰ τὴν ἐκπαιδευσιν παρέμειναν σταθεραὶ εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ 11% ἕως 11,5%. Ἐπίσης αἱ κρατικαὶ δαπάναι δι' ἐπενδύσεις εἰς τὸν τομέα τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπερεξαπλασιάσθησαν μεταξύ τῶν ἐτῶν 1961 καὶ 1964 καὶ ὑπερεπταπλασιάσθησαν μεταξύ τῶν ἐτῶν 1961 καὶ 1968, ἐνῶ ἐσημείωσαν αύξησιν κατὰ 30% περίπου μεταξύ τῶν ἐτῶν 1966 καὶ 1968.

Ἡ σημειωθείσα προηγουμένως μείωσις τῶν δαπανῶν δημοσίας καταναλώσεως ὑπολογιζομένων εἰς ποσοστὸν τῶν συνολικῶν δαπανῶν τοῦ Δημοσίου διὰ τρεχούσας συναλλαγὰς, θὰ ἠδύνατο ἐν τούτοις νὰ εἶναι μεγαλυτέρα τῆς πραγματοποιηθείσης (ἢ ἡ αύξησις τῶν δαπανῶν αὐτῶν ἐκφραζομένη εἰς ἀπολύτους ἀριθμούς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εἶναι μικροτέρα τῆς πραγματοποιηθείσης) χωρὶς τοῦτο ν' ἀποβῆ ἰς βᾶρος τῆς ἀποδοτικῆς λειτουργίας τοῦ Κρατικοῦ Μηχανισμοῦ. Συμπιεστικῶς θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῶν δαπανῶν δημοσίας καταναλώσεως, ἰδίως δὲ κρατικῆς καταναλώσεως, ἡ λήψις μέτρων διὰ τὴν ὀρθολογικώτεραν ὀργάνωσιν τῶν διαφόρων κλάδων τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, διὰ τὴν ὁποίαν ὑπάρχουν μεγάλα εἰσέτι περιθώρια ὀργανωτικῆς βελτιώσεως. Διὰ τῆς ὀρθολογικώτερας ὀργανώσεως τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς πιστοτέρας τηρήσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀρχῆς κατὰ τὴν διενέργειαν τῶν δημοσίων δαπανῶν θὰ ἐπετυγχάνετο οὐσιώδης μείωσις τῶν ἐξόδων λειτουργίας τοῦ Κρατικοῦ Μηχανισμοῦ καὶ ταυτοχρόνως βελτίωσις τῆς ἀποδοτικότητος τούτου. Εἶναι ὁμως ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ ἐφαρμοσθεῖσα, ἰδίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα τρία ἔτη, φορολογικὴ πολιτικὴ συνέβαλεν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς σημειωθείσης αύξήσεως τῶν δαπανῶν δημοσίας καταναλώσεως ὅσον καὶ ἰδίᾳ τῶν δαπανῶν διὰ μεταβιβαστικὰς πληρωμάς, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ καταστήθῃ δυνατὴ ἡ συγκράτησις τοῦ ἑλλείμματος τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ ἐντὸς τῶν ὀρίων τὰ ὁποῖα καθορίζει ἡ ἀνάγκη περιφρουρήσεως τῆς νομισματικῆς σταθερότητος, ἦτοι κατὰ τρόπον ὥστε ν' ἀποτραπῆ ἡ αύξησις τοῦ Δημοσίου Χρέους εἰς βαθμὸν δυνάμενον νὰ ὀδηγήσῃ εἰς πληθωρισμὸν ζητήσεως (1).

1) Βεβαίως ἡ σημειωθείσα κατὰ τὴν τελευταίαν 10ετίαν αύξησις τοῦ Δημοσίου Χρέους ὑπῆρξεν ὡς εἰδομεν σημαντικὴ. Διὰ τῶν συναφέντων ὁμως δανείων (ἀκόμη καὶ διὰ τῶν ἐκδοθέντων ἐντόκων γραμματίων) ἀπερροφήθη τρέχουσα ἐγχώριος ἀποταμίευσις—ὡς καὶ κε-

22. Συμπληρωματικῶς πρὸς τὰ μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντα θὰ πρέπει νὰ γίνονιν ὠρισμένοι ἀκόμη κριτικά παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἐφαρμοσθείσης εἰς τὸν Δημοσιονομικὸν Τομέα πολιτικῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Συνολικῶς κρινόμενη ἡ ἐφαρμοσθεῖσα κατὰ τὴν διαρρέυσασαν 25ετίαν δημοσιονομικὴ πολιτικὴ ἦτο ὀρθὴ καὶ τὰ ἐπελεγέντα δημοσιονομικὰ μέσα διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἀναπτυξιακῶν στόχων ἦσαν, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν προηγηθεισῶν ἀναπτύξεων, κατάλληλα διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ δι' αὐτῶν ἐπιδιωχθέντων μερικωτέρων σκοπῶν. Δὲν εἶναι δυνατόν ὅμως εἰς τὸν ἀντικειμενικὸν μελετητὴν τῆς Ἑλληνικῆς Δημοσίας Οἰκονομίας κατὰ τὴν 25ετίαν 1946-1970 νὰ ἐπικροτήσῃ ἀνεπιφυλάκτως καὶ εἰς ὅλα αὐτῆς τὰ σημεῖα τὴν ὑπὸ τῆς Δημοσιονομικῆς Διοικήσεως ἐφαρμοσθεῖσαν κατὰ τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν χρονικὸν διάστημα πολιτικῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως.

23. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ, ἐν πρώτοις, τὰ εἰσαχθέντα εἰς τὴν ἑλληνικὴν φορολογικὴν νομοθεσίαν φορολογικὰ κίνητρα, ταῦτα, συνολικῶς κρινόμενα ἦσαν ἐνδεδειγμένα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ δι' αὐτῶν ἐπιδιωκομένου σκοποῦ τῆς υποβοηθήσεως τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας. Εἰς τινες ὅμως περιπτώσεις αἱ ὑπὸ μορφήν κινήτρων χορηγηθεῖσαι φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ οὐδεμίαν οικονομικὴν σκοπιμότητα ὑπηρετοῦν. Τοῦτο ἰσχύει ἰδίως διὰ τὴν φορολογικὴν ἀπαλλαγὴν τῶν τόκων καταθέσεων εἰς Τραπεζάς, ἡ ὅποια θὰ ἔπρεπε τὸ πολὺ νὰ ἐντοπισθῇ εἰς τὰς ἐπὶ προθεσμίᾳ καταθέσεις, αἱ ὅποια δημιου-

φάλεια ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ τεθέντα εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Κυβερνήσεως — καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἦδύνατο νὰ ἐπιδράσουν καὶ δὲν ἐπέδρασαν πληθωρικῶς τὰ συναφθέντα ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ δημόσια δάνεια.

Ἄλλα καὶ ἡ ἐξυπηρέτησις τοῦ αὐξηθέντος Δημοσίου Χρέους δὲν εἶναι πιθανὸν ὅτι θὰ καταστῇ δυσχερὴς διὰ τὸν κρατικὸν προϋπολογισμὸν μελλοντικῶς ὡς ἐκ τῆς βαθμιαίας αὐξήσεως τῶν ἐτήσιων δαπανῶν διὰ καταβολὴν τοκοχρεολυσίων. Διότι ναὶ μὲν αὐξάνουν κατὰ τὸ μέτρον τῆς αὐξήσεως τοῦ Δημοσίου Χρέους αἱ ἐτήσια δαπάναι διὰ τοκοχρεολύσια, αὐξάνει ὅμως κατὰ μεγαλύτερον ποσοστὸν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τὸ Ἐθνικὸν Εἰσόδημα, πρῶτον λόγῳ τῆς ἐμμέσου ἐπιδράσεως ἐκ τῆς δαπάνης τοῦ προϊόντος τῶν ἐκάστοτε συναπτομένων δανείων διὰ τὴν χρηματοδότησιν δημοσίων ἐπενδύσεων, αἱ ὅποια ὀδηγοῦν ἀμέσως καὶ ἐμμέσως εἰς αὐξήσιν τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ καὶ τοῦ πραγματικοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος τῆς χώρας καὶ δεύτερον ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐκτελουμένων εἰς τὸν Ἰδιωτικὸν Τομέα ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου, καὶ ἀκόμη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς προοίσης αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας. Ἐὰν λάβωμεν ὡς δεδομένον ὅτι ἡ εἰσοδηματικὴ ἔλαστικότης τῶν συνολικῶν φορολογικῶν ἐσόδων ἐν Ἑλλάδι ὑπερβαίνει σημαντικῶς τὸ μηδὲν προσεγγίζουσα τὴν μονάδα, ἡ καθ' ἑκάστον ἔτος αὐξήσις τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν προμνησθέντων παραγόντων ὀδηγεῖ εἰς αὐξήσιν τῶν φορολογικῶν ἐσόδων κατὰ ποσοστὸν περίπου ἴσον πρὸς τὸ ποσοστὸν αὐξήσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος. Διὰ τῆς αὐξήσεως δὲ ταύτης τῶν φορολογικῶν ἐσόδων καθίσταται ἐφικτὸν ν' ἀντιμετωπισθῇ τόσον ἡ φυσιολογικὴ αὐξήσις τῶν δημοσίων δαπανῶν δι' ἀγορὰν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν, διὰ μεταβιβ. πληρωμᾶς κλπ. ὅσον καὶ ἡ αὐξήσις τῶν δαπανῶν ἐξυπηρητήσεως τοῦ διαγοκουμένου Δημοσίου Χρέους. Τοῦτο βεβαίως ὑπὸ τὴν (αὐτονόητον) προϋπόθεσιν ὅτι δὲν θὰ εἶναι ὑπέρογκος ἡ αὐξήσις αὐτοῦ, δὲν θὰ εἶναι ἐπαχθεῖς οἱ ὅροι τῶν συναπτομένων δανείων καὶ δὲν θὰ εἶναι χαμηλῆς παραγωγικότητος αἱ ἐπενδύσεις αἱ χρηματοδοτούμεναι διὰ τῶν συναπτομένων ἐκάστοτε δανείων.

γοῦν εἰς τὰς ἐμπορικὰς τραπέζας μεγαλυτέρας (παρ' ὅσον αἱ λοιπαὶ καταθέσεις) δυνατότητας μεσο καὶ μακροπροθέσμου χρηματοδοτήσεως, ἰδίᾳ τῶν ἐπιχειρήσεων μεταποιήσεως, ἐπιχειρήσεων αἱ ὁποῖαι λόγῳ τῆς ἀνεπαρκοῦς εἰσέτι ἀναπτύξεως τῆς ἑλληνικῆς κεφαλαιαγορᾶς δυσχεραίνονται νὰ ἐξεύρουν εἰς τὴν ἀγορὰν ταύτην κεφάλαια πρὸς χρηματοδότησιν τῶν ὑπ' αὐτῶν σχεδιαζομένων ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου.

Ἐκτὸς τούτου ἡ ἑλληνικὴ φορολογικὴ νομοθεσία ἐνῶ περιέχει κατὰ τ' ἀνωτέρω κίνητρα πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγικότητος τῶν διαφόρων ἐπιχειρήσεων, περιέχει ταυτοχρόνως καὶ ἀντικίνητρα πού ἐπιδροῦν δυσμενῶς ἐπὶ τῆς παραγωγικότητος. Οὕτως, ἡ ἰσχύουσα νομοθεσία παρέχει, διὰ λόγους κοινωνικῆς πολιτικῆς, εἰς τὰς μικρὰς βιοτεχνικὰς ἐπιχειρήσεις ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ φόρου κύκλου ἐργασιῶν ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι εἶναι μικρὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑφ' ἐκάστης ἐπιχειρήσεως ἀπασχολουμένων ἐργατῶν, μικρὰ ἡ χρησιμοποιοῦμένη ὑπὸ ταύτης ἰσχύουσα, πενιχρὸς ὁ μηχανικὸς ἐξοπλισμὸς τὸν ὁποῖον διαθέτει κλπ. Τὸ γεγονός ὁμως τοῦτο δημιουργεῖ ὡς εἶναι εὐνόητον οἰκονομικὸν συμφέρον εἰς πολλὰς ἐπιχειρήσεις μεταποιήσεως ὅπως διατηρήσουν πρωτογόνους συνθήκας παραγωγικότητος (ἔστω καὶ ἐὰν ἔχουν τὴν οἰκονομικὴν δυνατότητα βελτιώσεως ταύτης) ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ νὰ διατηρήσουν τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ φόρου κύκλου ἐργασιῶν.

24. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν πραγματικὴν ἐπιβάρυνσιν ἐκ τοῦ κρατικοῦ φόρου εἰσοδήματος φυσικῶν καὶ νομικῶν προσώπων, αὕτη ὑπολογιζομένη εἰς ποσοστὸν τοῦ καθαροῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος ηὔξηθη, ὡς διεπιστώσαμεν ἀνωτέρω, μεταξύ τῶν ἐτῶν 1965 καὶ 1969—ἰδίᾳ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν μέτρων περιστολῆς τῆς φοροδιαφυγῆς—ἀπὸ 2,4% εἰς 3,8% περίπου τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος. Ἐπίσης καὶ ἡ συνολικὴ ἐκ κρατικῶν καὶ παρακρατικῶν ἀμέσων φόρων ἐπιβάρυνσις, ὑπολογιζομένη εἰς ποσοστὸν τοῦ καθαροῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος εἰς ἀμοιβάς συντελεστῶν, ηὔξηθη ἀπὸ 8,9% τὸ 1960 εἰς 10,7% τὸ 1966 καὶ εἰς 12,6% τὸ 1968.

Βεβαίως ἐγένοντο ὑπὸ τῶν προηγουμένων Κυβερνήσεων καὶ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως ὑποβιβασμοὶ τῶν φορολογικῶν συντελεστῶν εἰς τὰ διάφορα εἰσοδηματικά κλιμάκια. Ἄλλὰ παρὰ τοὺς γενομένους ὑποβιβασμοὺς οἱ φορολογικοὶ συντελεσταὶ οἱ συνθέτοντες τὴν προοδευτικὴν φορολογικὴν κλίμακα εἰς τὸν φόρον εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων, ὡς καὶ οἱ συντελεσταὶ τοῦ φόρου εἰσοδήματος νομικῶν προσώπων εἶναι ὑψηλοὶ, ὑπερβαίνοντες τὸ ὄριον τοῦ optimum φορολ. ἐπιβαρύνσεως εἰς χώραν ὡς ἡ Ἑλλάς, εἰς τὴν ὁποίαν ὡς ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ κρατουσῶν κοινωνιολογικῶν συνθηκῶν εἶναι μεγάλη ἡ εὐαισθησία τῶν ἐπιχειρηματιῶν καὶ τῶν λοιπῶν οἰκονομούντων ἀτόμων εἰς τὴν ὑψηλὴν φορολογίαν. Συνεπῶς, ὁ σκοπὸς τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἰς τὸν ὁποῖον κυρίως ἀποβλέπει ἡ ὅλη οἰκονομικὴ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως πρέπει νὰ συνοδεύηται ἀπὸ χαμηλὴν φορολογίαν τῶν ἰδιωτικῶν εἰσοδημάτων διὰ τοῦ φόρου εἰσοδήματος, ἐνῶ ὑψηλὴ φορολογία—ὡς ἡ σήμερον ὑφισταμένη ἐν Ἑλλάδι—ἀποτελεῖ παράγοντα ὁ ὁποῖος ἐπιδρᾷ βλαπτικῶς εἰς

τὴν διαδικασίαν οικονομικῆς ἀναπτύξεως, δοθέντος ὅτι καὶ ἡ συνολικὴ ἐκ τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων φόρων ἐπιβάρυνσις ἔχει φθάσει ὡς εἶδομεν τὸ 1/3 περίπου τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, καὶ ἐπομένως εἶναι ὑπερβαλλόντως ὑψηλὴ διὰ μίαν ἐν ἀναπτύξει εὐρισκομένην Οἰκονομίαν ὡς ἡ Ἑλληνικὴ. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ ἀκολουθοῦσα πολιτικὴ ὑψηλῶν φορολογικῶν συντελεστώων δὲν εἶναι πλήρως ἐνηρμονισμένη πρὸς τὴν ὅλην ἀναπτυξιακὴν πολιτικὴν τὴν ἐφαρμοζομένην ἀπὸ 25ετίας ἐν Ἑλλάδι.

25. Σημειώτεον ὅτι οἱ ὑφιστάμενοι, σχετικῶς ὑψηλοὶ, φορολογικοὶ συντελεσταὶ εἶναι ἐν μέρει ὑπεύθυνοι καὶ διὰ τὴν πραγματοποιουμένην ἰδίᾳ εἰς τὸν φόρον εἰσοδήματος φοροδιαφυγὴν. Διότι ἡ φοροδιαφυγὴ εἶναι ἀπὸ καθαρῶς οικονομικῶς ἀπόψεως ἡ ἀσφαλιστικὴ δικλείς, ἡ ὁποία τίθεται εἰς λειτουργίαν ὅταν καταστῇ ὑπερβολικὴ ἢ φοροπίσεις εἰς μίαν χώραν. Διὰ τῆς ἀποβολῆς δὲ τοῦ ὑπερβάλλοντος φορολογικοῦ βάρους μέσῳ τῆς φοροδιαφυγῆς ἀποτρέπονται αἱ ἐκ τῆς μεγάλης φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως βλαπτικαὶ οικονομικαὶ συνέπειαι. Κατὰ λογικὴν συνέπειαν, ὑποβιβασμὸς τῶν φορολογικῶν συντελεστώων ὀδηγεῖ αὐτομάτως εἰς μείωσιν τῆς φοροδιαφυγῆς, δοθέντος μάλιστα ὅτι ὡς προσφυῶς παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ Ρορίτς «ὅσον ἀνέρχεται τὸ ἐπίπεδον τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως, τόσον κατέρχεται τὸ ἐπίπεδον τῆς φορολογικῆς ἠθικῆς», καὶ ἐντείνονται αἱ προσπάθειαι πρὸς φοροδιαφυγὴν.

Οὕτω κρινόμενα ἀπὸ καθαρῶς οικονομικῆς ἀπόψεως, καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ σκοποῦ τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως, τὰ μέτρα περιστολῆς τῆς φοροδιαφυγῆς, ἰδίᾳ εἰς τὸν φόρον εἰσοδήματος, τὰ ληφθέντα ὑπὸ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως, μέτρα ἀληθῶς λίαν δραστικὰ καὶ εἰς μεγάλον βαθμὸν ἀποτελεσματικά, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπικροτηθοῦν ἀπολύτως καὶ ἀνεπιφυλάκτως.

Βεβαίως, διὰ τῶν ληφθέντων μέτρων ἱκανοποιήθη—ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ὑπεδηλώθη—τὸ δημόσιον αἶσθημα τῆς φορολογικῆς δικαιοσύνης, ηὔξήθησαν εἰς ἀξιόλογον βαθμὸν τὰ φορολογικὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους καὶ περιορίσθη τὸ ἔλλειμμα τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ. Τὰ ἀποτελέσματα ὁμως ταῦτα, ὡς καὶ ἡ μείωσις τῆς μὴ λειτουργικῆς καταναλώσεως, ἡ ὁποία ἐνδεχομένως ἔλαβε χώραν κατ' ἀκολουθίαν τῆς αὐξήσεως, ὡς διεπιστώσαμεν ἀνωτέρω, τῆς πραγματικῆς ἐπιβαρύνσεως ἐκ τοῦ φόρου εἰσοδήματος τῆς προεληθούσης ἐκ τῆς περιστολῆς τῆς φοροδιαφυγῆς εἰς τὸν φόρον τοῦτον, βαρύνουν ὀλιγώτερον εἰς τὴν πλάστιγγα παρ' ὅσον βαρύνει ἡ ἀνάγκη καλλιέργειας τῶν φορολογικῶν πηγῶν καὶ ἰδίως ἡ ἀνάγκη ὑποβοηθήσεως καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως, ἐκτὸς ἄλλων διὰ τοῦ καθορισμοῦ φορολογικῶν συντελεστώων οἱ ὁποῖοι νὰ εἶναι ἀνεκτοὶ ἀπὸ τὰς ἰδιωτικὰς οικονομίας καὶ ἰδίως νὰ μὴν ἀποτελοῦν τροχοπέδην διὰ τὴν ἐπενδυτικὴν καὶ γενικώτερον οἰκονομικὴν δραστηριότητα τῶν κατ' ἰδίαν φορολογουμένων.

*Ἄλλως τε καὶ ἡ ἀποκατάστασις φορολογικῆς δικαιοσύνης εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ κύριον λόγον ἀποβλέπουν τὰ μέτρα διὰ τὴν περιστολὴν τῆς φοροδια-

φυγής, μόνον έμμέσως, ήτοι διά του μέσου τής οικονομικής ανάπτυξεως τής χώρας, είναι δυνατόν νά έπιτευχθή εις ίκανοποιητικόν βαθμόν. Διότι ή σήμερον ύφισταμένη έν Έλλάδι άδικος και αντίθετος πρòς τήν άρχήν τής έπιτεύξεως ισότητος φορολογικών θυσιών κατανομή τών φορολογικών βαρών, ή όποία έκδηλούται διά τής ύφισταμένης regression τής συνολικής φορολογικής έπιβαρύνσεως, όφείλεται όλιγώτερον εις τήν φοροδιαφυγήν εις τόν φόρον εισοδήματος και περισσότερον εις τό γεγονός ότι μόνον τά 20% περίπου τών συνολικών κρατικών φορολογικών έσοδών προέρχονται έκ τών άμεσων φόρων, εις τό γεγονός δηλαδή ότι τό φορολογικόν σύστημα τής Έλλάδος κυριαρχείται υπό τών έμμέσων φόρων, μεταξύ τών όποιων μάλιστα σημαίνουσιν θέσιν κατέχουν οί φόροι επί βασικών ειδών. Τό ότι όμως τό φορολογικόν σύστημα κυριαρχείται υπό τών έμμέσων φόρων όφείλεται εις τήν σμικρότητα του κατά κεφαλήν εισοδήματος, όφείλεται δηλαδή εις τό ότι ή χώρα είναι άνεπαρκώς άνεπτυγμένη οικονομικώς (!). Όταν αύτη άναπτυχθή περισσότερον οικονομικώς έν τώ μέλλοντι και αύξηθή σημαντικώς τό κατά κεφαλήν εισόδημα, θά ένισχυθή αύτομάτως ή θέσις τών άμέσων φόρων και θά έξασθενή ή θέσις τών έμμέσων φόρων εις τό φορολογικόν σύστημα και συνεπώς θά έκλείψη τό κύριον αίτιον τής ύφισταμένης σήμερον άδικου κατανομής τών φορολογικών βαρών — δοθέντος μάλιστα ότι θά περιορισθοϋν ή θά έκλείψουν βαθμιαίως και αί σήμερον διά λόγους άναπτυξιακής πολιτικής ύφιστάμεναι και τήν φορολογικήν άδικίαν έπιτείνουσαι άπαλλαγαι πολλών μεγάλων εισοδημάτων έκ του φόρου εισοδήματος. Συνεπώς θά πρέπει ή άποκατάστασις φορολογικής δικαιοσύνης νά μή έπιδιώκεται κατά τρόπον άμεσον και όλιγώτερον άποτελεσματικόν, ήτοι, διά τής καταπολεμήσεως τής φοροδιαφυγής ίδιá εις τόν φόρον εισοδήματος ή όποία (διά τής αύξήσεως τής έπιβαρύνσεως έκ του φόρου τούτου και άμβλύνσεως διά του τρόπου αύτου τών κινήτρων οικονομικής δραστηριότητος) έπιβραδϋνει τήν οικονομικήν ανάπτυξιν. 'Αλλ' ή φορολογική δικαιοσύνη θά πρέπει νά έπιδιώκηται διά πλαγίων μέσων, μεταξύ άλλων διά τής εφαρμογής χαμηλών συντελεστών ίδιá εις τόν φόρον εισοδήματος, και γενικώτερον διά μέσων άποβλεπόντων εις τήν οικονομικήν ανάπτυξιν και αύξησιν του κατά κεφαλήν εισοδήματος, διά τής όποίας θά έκλείψη κατά τά έκτεθέντα τό κύριον αίτιον τής σήμερον ύφισταμένης άδικου κατανομής τών φορολογικών βαρών και θά έκλείψη ή θά άμβλυθθή ή αντίστροφος προοδευτικότης τής συνολικής φορολογικής έπιβαρύνσεως.

26. 'Αντί τής αύξήσεως τής έκ του φόρου εισοδήματος πραγματικής έπιβαρύνσεως, ή όποία κατά λογικήν και οικονομικήν άναγκαιότητα προήλθεν ως είδομεν έκ τών ληφθέντων μέτρων περιστολής τής φοροδιαφυγής, θά ήτο προτιμώτερον νά ηύξανεν ή έπιβαρύνσις τής μή λειτουργικής κατα-

1) Συνέπειαν—κυρίως—τής σμικρότητος του κατά κεφαλήν εισοδήματος άποτελεί τό έκ τών δημοσιονομικών στατιστικών διαπιστούμενον γεγονός ότι τό 1968 μόλις 14,5% του Έθνικού Εισοδήματος του έτους τούτου έφορολογήθη διά του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων και του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων.

ναλώσεως, ή όποία έν Έλλάδι εις πολλάς περιπτώσεις παραμένει άφορολόγητος ή φορολογείται έλαφρώς (π.χ. δαπάναι δι' άγοράν ειδών πολυτελείας, κατοχή θαλαμηγών, ταξίδια ψυχαγωγίας εις τό Έξωτερικόν κλπ.). Διότι ή αύξησις τής έπιβαρύνσεως τής μή λειτουργικής καταναλώσεως διά καταλλήλου άναμορφώσεως τής νομοθεσίας τών φόρων επί τών δαπανών και εις μείωσιν ταύτης όδηγεί — και μάλιστα εις βαθμόν μεγαλύτερον παρ' όσον ή αύξησις τής έπιβαρύνσεως έκ του φόρου εισοδήματος — και τό Δημόσιον Αίσθημα ίκανοποιεί. Και επί τέλους είναι δίκαιον και λογικόν, ώς όρθώς παρατηρεί ό Kaldor, και άκόμη είναι όλιγώτερον βλαπτικόν οικονομικώς νά φορολογηται έκαστος εις μικρόν μόνονβαθμόν δι' έκείνο τό όποϊον π ρ ο σ φ έ ρ ε ι π ρ ό ς τ ή ν 'Ο λ ό τ η τ α διά τής οικονομικής του δραστηριότητας και διά τής συμβολής του εις τήν συνολικήν παραγωγήν τής χώρας—δηλ. διά τό εισόδημα τό όποϊον πραγματοποιεί — νά έπιβαρύνεται όμως πολύ δι' έκείνο τό όποϊον ά φ α ι ρ ε ι ά π ό τ ή ν 'Ο λ ό τ η τ α ίδία διά τών δαπανών του πρós άγοράν διαρκών και μή καταναλωτικών αγαθών πρós ίκανοποίησιν προσωπικών, μή βασικών, άναγκών.

27. 'Η κριτική τής έφαρμοσθείσης, ίδίως κατά τήν διαρρεύσαν 10ετίαν, φορολογικής πολιτικής δέν πρέπει ν' άφήση άνεξέταστον τήν εξέλιξιν τής φορολογικής έπιβαρύνσεως τής χώρας έν συναρτήσει πρós τήν εξέλιξιν τής δημοσίας άποταμιεύσεως: 'Ως είναι γνωστόν, έν μέσον τό όποϊον μεγάλως συνιστάται ύπό τής 'Επιστήμης διά τήν αύξησιν του άποταμιευομένου ποσοστού του 'Εθνικού Εισοδήματος εις τās ύποαναπτύκτους χώρας διά τήν (νομισματικώς ύγιά) χρηματοδότησιν τής οικονομικής αύτών άναπτύξεως είναι ή αύξησις τής φορολογικής έπιβαρύνσεως — κατά προτίμησιν έκ τών έμέσων φόρων— πρós τόν σκοπόν τής δημιουργίας εις άντίστοιχον βαθμόν (ή αύξήσεως) τής δημοσίας άποταμιεύσεως και καθαρās αύξήσεως τής συνολικής, δημοσίας και ιδιωτικής, άποταμιεύσεως. 'Εν Έλλάδι ή συνολική φορολογική έπιβαρύνσις ηύξήθη ώς είδομεν άνωτέρω άπό 22,2% του 'Εθνικού Εισοδήματος κατά τό έτος 1960, εις 28,4% κατά τό έτος 1966 και εις 32,8% κατά τό έτος 1968. 'Αντιθέτως ή δημοσία άποταμιεύσις κατήλθεν άπό 17,1% τών συνολικών φορολογικών και λοιπών εισοδηματικών (1) έσόδων τό 1961, εις 9,3% τό 1965 και εις 5,7% τό 1967, άνελθούσα όμως εις 12,0% τό 1968.

Περισσότερον έντονος ύπήρξεν ή τοιαύτη παράλληλος εξέλιξις καθ' όσον άφορά τήν κ ρ α τ ι κ ή ν άποταμιεύσιν: Τό έτος 1961 μέ συνολικά εισοδηματικά έσοδα, κυρίως φορολογικά έσοδα, 13.844 έκατομμυρίων δραχμών, τό άποταμιευόμενον ποσοστόν τών συνολικών εισοδηματικών κρατικών έσόδων ήτο περίπου 10,0%. 'Ενψ τό έτος 1968 μέ τριπλάσια σχεδόν συνολικά φορο-

1) 'Ως «εισοδηματικά» έσοδα χαρακτηρίζονται ένταύθα έκείνα τά δημόσια έσοδα ή πραγματοποιήσις τών όποίων ούδεμίαν άσκει επίδρασιν ούτε επί του 'Ενεργητικού ούτε επί του Πιθητικού του 'Ισολογισμού τής Δημοσίας Περιουσίας και συνεπώς ούδεμίαν καθάρην μεταβολήν ταύτης προκαλεί.

λογικά και λοιπά εισοδηματικά έσοδα (39.455 εκατομ. δρχ.) τὸ ἀποταμιεύομενον ποσοστὸν ἦτο μόνον 7,1%, τὸ δὲ 1967 ἦτο τοῦτο μόνον 2,8%. Ἡ ὀριακὴ ροπή πρὸς ἀποταμίευσιν τοῦ Κράτους εἶναι κατὰ τὰ ἔτη 1961, 1962 καὶ 1968 ἀντιστοίχως 0,23, 0,29, καὶ 0,31, κατὰ τὸ ἔτος 1966 ἔχει αὕτη τιμὴν 0,4 καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1963, 1964, 1965 καὶ 1967 ἀποτελεῖ ἀρνητικὸν μέγεθος, ἦτοι ἡ αὐξήσις τῶν συνολικῶν φορολογικῶν καὶ λοιπῶν εισοδηματικῶν ἐσόδων συνοδεύεται ἀπὸ μείωσιν, ἀντὶ αὐξήσεως, τῆς κρατικῆς ἀποταμιεύσεως.

Τὸ χαμηλὸν ὡς ἄνω ποσοστὸν τῶν συνολικῶν φορολογικῶν ἐσόδων τὸ διατιθέμενον κατ' ἔτος διὰ τὸν σχηματισμὸν δημοσίας ἀποταμιεύσεως, ἔχει ὡς συνέπειαν ὅτι τὸ μέγιστον μέρος τῆς συνολικῆς ἐγχωρίου ἀποταμιεύσεως ἐν Ἑλλάδι προέρχεται ἐκ τοῦ Ἰδιωτικοῦ Τομέως, εἶναι δηλαδὴ ἰδιωτικὴ ἀποταμίευσιν. Πράγματι ἐνῶς ἡ σχέσις συνολικῆς καθαρᾶς ἀποταμιεύσεως πρὸς τὸ ἀκαθάριστον ἐγχώριον προϊόν εἰς ἀμοιβὰς συντελεστῶν (saving ratio) ἐξελίχθη ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ 10,9% τὸ 1960, εἰς 16,5% τὸ 1966 καὶ 16,3% τὸ 1968, ἡ σχέσις τῆς ἀκαθάρστου δημοσίας ἀποταμιεύσεως πρὸς τὸ ἀκαθάριστον ἐγχώριον προϊόν ἦτο μόνον 2,7% τὸ 1960, 2,3% τὸ 1965, 1,8% τὸ 1967 καὶ 3,7% τὸ 1968. Ἡ σχέσις τῆς καθαρᾶς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως πρὸς τὸ ἀκαθάριστον ἐγχώριον προϊόν ἦτο 9,1% τὸ 1960, 10,2% τὸ 1962, 12,3% τὸ 1963, 14,0% τὸ 1964, 14,1% τὸ 1965, 13,0% τὸ 1966, 14,7% τὸ 1967 καὶ 13,3% τὸ 1968. Τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὴν χρονικὴν περίοδον 1960 ἕως 1968 τὸ Ἐθνικὸν Εἰσόδημα ηὔξηθη, ὡς ἀνωτέρω διεπιστώθη, κατὰ 9,2% κατὰ μέσον ὄρον καθ' ἕκαστον ἔτος ἐν σχέσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος ἐνῶς τὰ ποσοστὰ τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως ἐκυμάνθησαν μεταξύ τοῦ 1964 καὶ 1968 περὶ τὸ ἐπίπεδον τοῦ 14% ἢ καὶ κατῆλθον κάτω τοῦ ἐπιπέδου τούτου, πρέπει κατὰ μέγαλον μέρος ν' ἀποδοθῆ εἰς τὴν ἀνωτέρω διαπιστωθεῖσαν αὐξήσιν τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως ἀπὸ 22% τὸ 1960 εἰς 28,4% τὸ 1966 καὶ 32,8% τὸ 1968 — δοθέντος ὅτι τὸ ὕψος τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως εἶναι συνάρτησις, ἐκτὸς ἄλλων, τοῦ ὕψους τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως. Οὕτως ἡ αὐξήσις τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως, ἐνῶς δὲν ἐπέδρασεν, ὡς εἶδομεν, αὐξητικῶς ἐπὶ τοῦ σχετικοῦ μεγέθους τῆς ἀποταμιεύσεως τοῦ Δημοσίου, ἡσκησεν δυσμενῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ σχετικοῦ μεγέθους τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως, γεγονός τὸ ὅποιον εἶχεν βεβαίως ἀντίστοιχον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς σημειωθείσης κατὰ τ' ἀνωτέρω ἐξελίξεως τῆς τιμῆς τῆς saving ratio εἰς τὴν χώραν (!).

28. Ἡ διαπιστωθεῖσα προηγούμενως παράλληλος ἐξέλιξις τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως καὶ τῆς δημοσίας ἀποταμιεύσεως ὀφείλεται ὀλιγώτερον

1) Τὸ ἀποταμιεύομενον ποσοστὸν τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος (ἀκριβέστερον ἡ σχέσις τῆς συνολικῆς καθαρᾶς ἀποταμιεύσεως πρὸς τὸ ἀκαθάριστον ἐγχώριον προϊόν εἰς ἀμοιβὰς συντελεστῶν) καθελώθη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1963 εἰς τὰ 16% περίπου, ἐνῶς τὸ Ἐθνικὸν Εἰσόδημα ἐσημείωσε κατὰ τὰ ἔτη 1963 ἕως 1968 συνεχῆ αὐξήσιν κατὰ 9% περίπου καθ' ἕκαστον ἔτος ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος (βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω, § 20).

εις την εξέλιξιν τῆς δημοσίας καταναλώσεως καὶ περισσότερον εἰς τὴν εξέλιξιν τῶν κοινωνικῶν δαπανῶν, ἰδίᾳ τῶν δαπανῶν διὰ μεταβιβαστικὰς πληρωμὰς. Αἱ δαπάναι δημοσίας καταναλώσεως ἠύξηθησαν μὲν ὡς εἶδομεν εἰς ἀπολύτους ἀριθμούς, ἐσημείωσαν ὁμως βαθμιαίαν μείωσιν ὑπολογιζόμεναι εἰς ποσοστὸν τῶν συνολικῶν δαπανῶν τοῦ Δημοσίου διὰ τρεχούσας συναλλαγὰς. Συγκεκριμένως ἐμειώθησαν αὗται ἀπὸ 59,2% τῶν συνολικῶν δαπανῶν τοῦ Δημοσίου διὰ τρεχούσας συναλλαγὰς κατὰ τὸ ἔτος 1960, εἰς 53,9% κατὰ τὸ 1963, εἰς 51,6% κατὰ τὸ 1966 καὶ εἰς 48,9% κατὰ τὸ 1968. Ἄλλως τε καὶ ἡ σημειωθεῖσα εἰς ἀπόλυτα μεγέθη αὐξήσις αὐτῶν, ὑπῆρξεν — ἐὰν ἀποβλέψωμεν εἰς ὁλόκληρον τὴν 10ετιάν 1960 ἕως 1969 — ἐν πολλοῖς φυσιολογικῇ, παραλλήλως δὲ ἔλαβεν χώραν, ἰδίως κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν διαρθρωτικὴ μεταβολὴ τῶν δαπανῶν τῆς κατηγορίας ταύτης, καὶ δὴ τῶν δαπανῶν κρατικῆς καταναλώσεως, κατὰ τρόπον ἐπαυξάνοντα τὸ ἐξ αὐτῶν κοινωνικὸν ὄφελος (1). Παραλλήλως μάλιστα πρὸς τὴν ποιοτικὴν αὐτὴν μεταβολὴν ἔλαβε χώραν, ὡς διεπιστώσαμεν, καὶ σημαντικὴ μείωσις τῶν συνολικῶν δαπανῶν κρατικῆς καταναλώσεως, ὑπολογιζομένων εἰς ποσοστὸν τῶν συνολικῶν δαπανῶν τοῦ Κράτους διὰ τρεχούσας συναλλαγὰς, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1960 καὶ 1968.

Ἀντίθετος πρὸς τὴν ἀνωτέρω εξέλιξιν τῶν δαπανῶν δημοσίας καταναλώσεως ὑπῆρξεν ἡ εξέλιξις τῶν δαπανῶν πρὸς ἀνακατανομὴν τοῦ πραγματικοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, ἰδίως τῶν δαπανῶν διὰ μεταβιβαστικὰς πληρωμὰς, συμπεριλαμβανομένων τῶν συντάξεων δημοσίων Ὑπαλλήλων (ἀλλὰ χωρὶς συμπερίληψιν τῶν δαπανῶν διὰ τόκους τοῦ ἐσωτερικοῦ Δημοσίου χρέους) ὡς καὶ τῆς καθαρᾶς ἐπιβαρύνσεως τοῦ Δημ. Προϋπολογισμοῦ δι' ἐν μὲν ἄλλο μέρος τῶν γεωργικῶν ἐπιδοτήσεων, ἐκείνων δηλ. αἱ ὁποῖαι ἀποβλέπουσιν εἰς βελτίωσιν τῆς εἰσοδηματικῆς καταστάσεως τῶν ἀγροτῶν. Αἱ δαπάναι αὗται, αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουν κατὰ τὸ ἔτος 1960 ἤδη τὰ 40,1% τῶν συνολικῶν δαπανῶν τοῦ Δημοσίου διὰ τρεχούσας συναλλαγὰς, ἐφθασαν τὸ 1966 τὰ 43,5% καὶ τὸ 1968 (τὸ τελευταῖον ἔτος διὰ τὸ ὁποῖον ὑπάρχουν διαθέσιμα στοιχεῖα) τὰ 47,4%.

Ἡ σημαντικὴ δυσμενὴς ἐπίδρασις τὴν ὁποίαν ἤσκησαν αἱ δαπάναι διὰ τὴν ἀνακατανομὴν τοῦ πραγματικοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, ἐν μέρει δὲ καὶ αἱ δαπάναι Ἐθνικῆς Ἀμύνης, ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἀποταμιεύσεως προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ κατωτέρω πίνακος, ὁ ὁποῖός δεικνύει τὴν ἀπορρόφησιν ἐνὸς συνολικῶς αὐξανομένου ποσοστοῦ τῶν συνολικῶν φορολογικῶν ἐσόδων ὑπὸ τῶν δαπανῶν τῶν δύο αὐτῶν κατηγοριῶν καὶ ἰδίως τῆς πρώτης, μὲ τὸ ἀνωτέρω ἐπισημανθὲν ἀποτέλεσμα τῆς μειώσεως τοῦ ἀποταμιευομένου ποσοστοῦ τῶν συνολικῶν φορολογικῶν ἐσόδων τοῦ Δημοσίου παρὰ τὴν συνεχῆ αὐξήσιν τούτων.

1) Σχετικῶς θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι παρὰ τὴν αὐξήσιν αὐτῶν κατὰ τὸ τελευταῖα ἔτη αἱ δαπάναι Ἐθνικῆς Ἀμύνης εἰς ποσοστὸν τῶν συνολικῶν φορολογικῶν ἐσόδων τοῦ Δημοσίου, εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς χαμηλότερον ἐπίπεδον ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἔτος 1960 (βλ. πίνακα ἐπομένης σελίδος).

Πίναξ

Ἐξέλιξις τῶν δημοσίων δαπανῶν δι' ἀνακατανομήν τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν καὶ τῆς δημοσίας ἀποταμιεύσεως εἰς ποσοστά τῶν συνολικῶν φορολογικῶν ἐσόδων τοῦ Δημοσίου.

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Δαπάναι δι' ἀνακατανομήν Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος	37,1	36,3	36,5	38,5	39,1	40,7	38,4	42,6	42,0
Στρατιωτικαὶ Δαπάναι	24,1	21,9	19,9	18,3	17,1	17,3	16,3	19,4	19,1
Δημοσία Ἀποταμιεύσις	13,3	17,9	19,2	16,3	12,8	9,5	12,6	5,7	12,2

Σημειωτέον ἀκόμη ὅτι ἡ ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος προκύπτουσα σχετικῶς μεγάλη ἔκτασις τῶν συνολικῶν κοινωνικῶν παροχῶν καὶ ὁ ἀναλογικῶς μεγάλος ἀριθμὸς τῶν συμμετεχόντων εἰς τὴν ἀνακατανομήν τοῦ πραγματικοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος προσώπων ἔσχον ὡς ἀναπόφευκτον συνέπειαν καὶ τὴν μεγάλην φορολογικὴν ἐπιβάρυνσιν τῶν ἐπιχειρήσεων ἐξ ἐργοδοτικῶν εἰσφορῶν (εἰς πολλὰς δὲ περιπτώσεις καὶ ἐκ τῶν ἀσφαλιστικῶν εἰσφορῶν τῶν εἰς αὐτὰς ἀπασχολουμένων μισθωτῶν, λόγῳ τῆς ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων μετακυλίσεως τοῦ βάρους ἐκ τῶν ἀσφαλιστικῶν εἰσφορῶν τοῦ προσωπικοῦ των). Ἡ ἐκ τοῦ λόγου τούτου φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις τῶν ἐπιχειρήσεων, συνειπῶς δὲ καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν παραγομένων προϊόντων, ἠύξησε περαιτέρω τὸ ἤδη ἐκ τῶν φόρων καταναλώσεως, φόρων συναλλαγῶν κλπ. διογκωμένον κόστος αὐτῶν καὶ ἐμείωσε τὴν ἀνταγωνιστικὴν αὐτῶν ἰκανότητα εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ διεθνή ἀγοράν, μὲ δυσμενῆ ἐντεῦθεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ Ἴσοζυγίου Ἐξωτερικῶν Πληρωμῶν τῆς χώρας.

Ἡ διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν κοινωνικῶν δαπανῶν ἀσκηθεῖσα κατὰ τὴν διαρρεύσαν 10ετίαν κοινωνικὴ πολιτικὴ εἶναι — προκειμένου περὶ μιᾶς ὑποαναπτύκτου χώρας ὡς ἡ Ἑλλάς — ἡ ὀλιγώτερον ἐνδεδειγμένη κοινωνικὴ πολιτικὴ. Διὰ μίαν οικονομικῶς ὑποανάπτुकον χώραν ἡ καλυτέρα in the long run κοινωνικὴ πολιτικὴ εἶναι ἡ πολιτικὴ ἡ ὁποία ἀποβλέπει ὀλιγώτερον εἰς τὴν δικαιοτέραν κατανομήν τοῦ πραγματικοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος καὶ περισσότερον εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ πρὸς διανομήν Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ τῆς Οἰκονομίας δηλαδὴ διὰ τῆς ἐκτελέσεως ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου πρὸς ἐπέκτασιν καὶ ἐκσυγχρονισμόν

τῶν παγίων ἐγκαταστάσεων τῶν διαφόρων ἐπιχειρήσεων ὡς καὶ αὐξήσεως τοῦ κοινωνικοῦ κεφαλαίου (overhead capital).

Ἄπο τῆς ἀπόψεως λοιπὸν τοῦ σκοποῦ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως θὰ ἔπρεπε ν' ἀποφευχθῆ ἡ σημειωθεῖσα μεγάλη αὐξησης τῶν κοινωνικῶν δαπανῶν, ἡ ὁποία πλὴν τῆς ἐπιδράσεώς της ἐπὶ τῆς ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας ἀποταμίευσως προκαλεῖ ἀκόμη μεγάλην φοροπίεσιν τῶν μεσαίων εἰσοδηματικῶν τάξεων ἐκ τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων φόρων, περικόπτει τὸ πραγματικὸν εἰσοδήμα τῶν κατωτέρων εἰσοδηματικῶν ὁμίλων λόγῳ τῆς ὑπερόγκου ἐμμέσου φορολογίας, ἡ ὁποία οὕτως ἐξουδετερώνει κατὰ μεγάλο μέρος τὸ οἰκονομικὸν ὄφελος αὐτῶν ἐκ τῶν κοινωνικῶν παροχῶν (1) καὶ ἐξασθενίζει, κατὰ τ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, τὴν ἀνταγωνιστικὴν ἰκανότητα τῶν ἐλληνικῶν προϊόντων. Ἐὰν ἀπεφεύγετο ἡ διόγκωσις τῶν κοινωνικῶν δαπανῶν, θὰ ἀπετρέπετο ἡ ἀνωτέρω ἐπισημανθεῖσα αὐξησης τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως καὶ ἡ ἀνύψωσις ταύτης εἰς ἐπίπεδον ὑπερβαλλόντως ὑψηλὸν διὰ μίαν ἐν ἀναπτύξει εὐρισκουμένην Οἰκονομίαν, ἡ δὲ φυσιολογικὴ αὐξησης τῶν δημοσίων δαπανῶν διὰ τρεχούσας συναλλαγὰς θὰ καθίστατο δυνατὸν ν' ἀντιμετωπισθῆ διὰ τῆς αὐτομάτου αὐξήσεως τῶν φορολογικῶν ἐσόδων κατὰ τὸ μέτρον τῆς προΐουσης αὐξήσεως τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ὅποτε καὶ τὰ κίνητρα ἐπενδυτικῆς καὶ οἰκονομικῆς δραστηριότητος θὰ ἐνισχύοντο (λόγῳ τῆς μικροτέρας φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως) καὶ ἀκόμη θὰ ἐπραγματοποιεῖτο κατ' ἔτος μεγαλυτέρα τῆς πράγματι σχηματισθείσης ἰδιωτικῆς ἀποταμίευσις. Εἴτε θὰ καθίστατο δυνατὸν, ἀκόμη καὶ μὲ αὐξησης τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως μικροτέραν τῆς πραγματοποιηθείσης, ν' αὐξηθῆ ὄχι μόνον εἰς ἀπολύτους ἀλλὰ καὶ εἰς σχετικούς ἀριθμοὺς ἡ δημοσία ἀποταμίευσις καὶ ἐπομένως νὰ χρησιμοποιηθοῦν τὰ φορολογικὰ ἔσοδα εἰς μεγαλύτερον μέτρον παρ' ὅσον ἐγένετο ὡς μέσον χρηματοδότησεως τῶν κρατικῶν ἐπενδύσεων.

29. Τὸ ὅτι ηὐξήθη κατὰ τ' ἀνωτέρω ἡ φορολογικὴ ἐπιβαρύνσις χωρὶς ν' αὐξηθῆ (ἀντιστοίχως) ἡ δημοσία ἀποταμίευσις εἶχεν ὡς συνέπειαν ὅτι τὸ Κράτος κατέφυγεν εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν, παρ' ὅσον ἄλλως θὰ ἦτο ἀναγκαῖον, εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἐγγώριον ἀποταμίευσιν πρὸς χρηματοδότησιν—διὰ τῆς συνάψεως ἐσωτερικῶν δανείων—τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων οἰκονομικῆς

1) Σχετικῶς πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι τὸ μέτρον βελτιώσεως τῆς εἰσοδηματικῆς καταστάσεως τῶν κατωτέρων εἰσοδηματικῶν ὁμίλων διὰ τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους δὲν προσδιορίζεται μόνον ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν κοινωνικῶν παροχῶν τούτου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως ἐκείνων πρὸς ὄφελος τῶν ὁποίων ἀποβαίνουν αἱ κοινωνικαὶ παροχαί. Συγκεκριμένως καθαρὰ βελτίωσις τῆς εἰσοδηματικῆς των καταστάσεως ἐπέροχεται μόνον ἐφ' ὅσον καὶ καθ' ὃ μέτρον ἡ αὐξησης τοῦ πραγματικοῦ αὐτῶν εἰσοδήματος συνεπεία τῶν ὑπὲρ αὐτῶν κοινωνικῶν παροχῶν ὑπερβαίνει (δηλ. εἶναι μεγαλυτέρα) τὴν μείωσιν τοῦ πραγματικοῦ αὐτῶν εἰσοδήματος λόγῳ τῆς (ἐκ τῶν ἐμμέσων κυρίως) φόρων οἰκονομικῆς αὐτῶν ἐπιβαρύνσεως.

αναπτύξεως. Τὸ γεγονός ὁμως τῆς ἀπορροφήσεως ὑπὸ τοῦ Κράτους, ὡς ἄλλως τε καὶ ὑπὸ τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων, ἐνὸς σημαντικοῦ μέρους τῆς κατ' ἔτος σχηματιζομένης ἐν τῇ χώρᾳ ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως εἶχεν ὡς συνέπειαν ὅτι ἐμειώθησαν εἰς ἀντίστοιχον βαθμὸν ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐσημειώθη, τὰ μέσα χρηματοδοτήσεως τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων δι' ἀντλήσεως εἰς τὴν ἐγχώριον ἀποταμίευσιν, δοθέντος μάλιστα ὅτι ἡ λαβοῦσα χώραν κατὰ τ' ἀνωτέρω συνεχῆς αὔξησις τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως ἐπέδρασεν καὶ ἐπιδρᾶ δυσμενῶς ὡς διεπιστώσαμεν ἐπὶ τῆς ἐγχωρίου ἀποταμιεύσεως. Ἐπὶ πλέον ἡ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἀπορρόφησης κατ' ἔτος ἐνὸς σημαντικοῦ μέρους τῆς ἐγχωρίου ἀποταμιεύσεως ἐμείωσε καὶ τὴν πρακτικὴν ἀξίαν τὴν ὅποιαν ἔχει διὰ τὰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις ἢ ἑλληνικὴν κεφαλαιαγορά, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὁποίας ἐν τούτοις ἡ Κυβέρνησις ἔλαβε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη φορολογικὰ καὶ ἄλλα μέτρα (βλ. ἀνωτ. § 8).

30. Ἡ ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων (ὑψηλὴ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις καὶ ἀπορρόφησης σημαντικοῦ μέρους τῆς ἐτησίας ἐγχωρίου ἀποταμιεύσεως διὰ τῶν κατ' ἔτος ἐκδιδομένων δημοσίων δανείων) ἀνεπάρκεια τῶν μέσων χρηματοδοτήσεως τῶν ἰδιωτικῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου ἀντιμετωπίζεται ἐν μέρει διὰ τῆς χρησιμοποίησεως ἀλλοδαπῆς ἀποταμιεύσεως (').

Ἡ ἀλλοδαπὴ ἀποταμίευσις εἶναι βεβαίως ἀπυραίτητος διὰ μίαν ἐν ἀναπτύξει εὐρισκομένην χώραν ὡς ἡ Ἑλλάς, δι' ἣν καὶ ὀρθῶς αἱ ἑλληνικαὶ Κυβερνήσεις ἔλαβον ὡς εἶδομεν φορολογικὰ καὶ ἄλλα μέτρα διὰ τὴν προσέλκυσιν ἀλλοδαπῶν κεφαλαίων ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ πρὸς ἐπένδυσιν ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ. Τὸ ὄφελος ὁμως τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῶν δι' ἀλλοδαποῦ κεφαλαίου χρηματοδοτουμένων ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου εἶναι, διὰ τοὺς γνωστούς λόγους, πολὺ μικρότερον τοῦ ὀφέλους τὸ ὅποιον θὰ προέκυπτεν ἐάν αἱ ἴδιαι ἐπενδύσεις ἐχρηματοδοτοῦντο δι' ἑλληνικῶν κεφαλαίων, δηλαδὴ διὰ τῆς ἐγχωρίου ἀποταμιεύσεως.

Οὕτως ἡ ὑψηλὴ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις (ἢ ὅποια ἐπιδρᾶ δυσμενῶς ἐπὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως) καὶ ἡ ἀνεπάρκεια τῆς δημοσίας ἀποταμιεύσεως (ἀντιμετωπιζομένη, κατὰ τὰ πρό ὀλίγου λεχθέντα, διὰ τῆς εἰς μῆγαν βαθμὸν ἀντλήσεως τοῦ Δημοσίου εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἐγχώριον ἀποταμίευσιν) ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα ὅτι τὸ ὄφελος τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας τὸ ὅποιον ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν κατ' ἔτος ἐκτελουμένων δημοσίων ἐπενδύσεων καὶ ἰδιωτικῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων εἶναι μικρότερον τοῦ ὀφέλους τὸ ὅποιον — ὑπὸ

1) Οὕτω τὸ ἔτος 1960 ἐνῶ αἱ ἀκαθάριστοι ἐπενδύσεις (δημόσιαι καὶ ἰδιωτικαὶ) ἦσαν 27.223 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἡ ἀκαθάριστος (δημοσία καὶ ἰδιωτικὴ) ἀποταμίευσις ἦτο μόνον 14.397 ἑκατομμύρια δραχμῶν καὶ συνεπῶς ἀνέκυψε διαφορά (πλεόνασμα ἐπενδύσεων) 10.221 ἑκατομ. δραχμῶν, ἡ ὅποια ἐκαλύφθη διὰ πιστώσεων τοῦ Ἐξωτερικοῦ πρὸς τὴν χώραν καὶ διὰ τῶν καθαρῶν μεταβιβάσεων κεφαλαίων ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ πρὸς τὴν χώραν. Ἡ ἐν λόγῳ διαφορά τὸ ἔτος 1965 ἦτο 12.119 ἑκατομ. δρχ., τὸ δὲ ἔτος 1968 ἦτο 13.636 ἑκατομ. δραχμῶν.

τάς κρατούσας ἐν τῇ χώρᾳ εἰσοδηματικὰς συνθήκας — θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ, δηλαδὴ τοῦ ὀφέλους τὸ ὁποῖον θὰ εἶχε προκύψει ἐὰν ἡ χρηματοδότησις τῶν ἐτησίων ἐπενδύσεων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἶχε γίνῃ εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν — πορ' ὅσον ἐγένετο — δι' ἐσωτερικῶν χρηματικῶν πόρων, δηλαδὴ διὰ τῆς ἐγχωρίου ἀποταμιεύσεως. Τοῦτο ἀνεξαρτήτως τῆς ἐπιδράσεως τῆν ὁποῖαν ἀσκοῦν μελλοντικῶς ἐπὶ τοῦ Ἰσοζυγίου Ἐξωτερικῶν Πληρωμῶν τῆς χώρας αἱ δι' ἄλλοδαπῆς ἀποταμιεύσεως χρηματοδοτούμεναι ἐπενδύσεις παγίου κεφαλαίου ἐν αὐτῇ, κατ' ἀκολουθίαν τῆς εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν μεταφορᾶς μερισμάτων, τόκων, χρεολυσίων κλπ. διὰ τὰ χρησιμοποιηθέντα εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν ἄλλοδαπὰ κεφάλαια.

Πλὴν τούτου, τὸ ὄφελος τὸ ὁποῖον ἐπιτυγχάνεται ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας διὰ τῆς ἐκτελέσεως εἰδικώτερον δημοσίων ἐπενδύσεων εἶναι μικρότερον τοῦ ὀφέλους τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ, καὶ ἐκ τῶν λόγων ὅτι: α) δὲν ἐγένετο πάντοτε, ἰδίως κατὰ τὴν πρὸ τοῦ 1955 περιόδου, μὲ ἀυστηρῶς ἐπιστημονικὰ κριτήρια ἀλλὰ πολλάκις μὲ πολιτικὰ κριτήρια ἱεράρχησις τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν δημοσίων ἐπενδύσεων, β) ἐγένοντο εἰς τινὰς περιπτώσεις ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἐσφαλμένοι ἐπενδύσεις καὶ γ) δὲν ἐτηρήθη πάντοτε ἡ ὀρθολογικὴ ἀρχὴ κατὰ τὴν διενέργειαν τῶν δημοσίων δαπανῶν δι' ἐπενδύσεις, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀνάλωσιν χρηματικῶν πόρων καὶ παραγωγικῶν πόρων διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν γινομένων ἐκάστοτε ἐπενδύσεων εἰς ποσότητας μεγαλυτέρας τῶν ἀναγκαιουσῶν, δηλαδὴ μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴ ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀρίστη ἀξιοποίησις τῆς ἐγχωρίου καὶ ξένης ἀποταμιεύσεως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

31. Ἐκ τῆς προηγηθείσης κριτικῆς ἀναλύσεως τῆς κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσιπενταετίαν ἐφαρμοσθείσης δημοσιονομικῆς πολιτικῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως προκύπτει διὰ τὸν ἀντικειμενικὸν ἐρευνητὴν τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ φορεῖς τῆς ἀκολουθηθείσης πολιτικῆς καὶ μεγάλης προσπάθειάς κατέβαλλον πρὸς ὑποβοήθησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας καὶ λίαν ἀξιόλογα ἀποτελέσματα ἐπέτυχον διὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν ληφθέντων δημοσιονομικῶν μέτρων. Ἡ ἀναγνώρισις ὁμως αὐτῆ τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὸ συμπέρασμα τὸ ὁποῖον ἀβιάστως προκύπτει ἐκ τῶν προηγηθεισῶν ἀναπτύξεων ὅτι δὲν ἐγένετο πλήρης καὶ ἀρίστη ἀξιοποίησις ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς τῶν δυνατοτήτων τὰς ὁποίας εἶχεν αὐτὴ ὅπως προωθήσῃ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας.

Ἰοκτώβριος 1970